NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 51 | Łódź, Poniedziałek, 1 marca 1937 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt.1.06 | לאָדז, מאָנטאָג פ' ויק"פ ו"ח אדר תרצ"ז

ציוניסטישער לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר איז געעפענט געוואָרען אין וואַרשאַ

באַפאַלען און צושלאָגען יצחק גרינבוים'ען

וואַרשאַ, 28 (ספּ. טלעג.)
יינט 1 אַ זייגער ביטאָג האָט זיך אין זאַל פון
שטערטעאַטער אָנגעהויבן דער 12 ציוניס-
ער לאַנדעס - צוזאַמענפאָהר.
וּם צוזאַמענפאָהר זענען געקומען 400 דעלעגיר
ן און אַ גרויסע צאָהל געסט.
אַלד ביים אָנהויב איז געקומען צו אַ שטורמי-
אינצידענט, אַ גרופּע יוגענדליכע אויף דער גאַ-
ט, וואָרשיינליך רעוויזיאָניסטען האָבען געפּרובט
ען דורך מאַכען צווישענרופען און וואַרפען
פלעטלעך, די פּאָליציי האָט באַזייטיגט די
דער.
יך אין מיטען פון גרינבוים'ס רעפעראַט האָט
מאַכט צווישענרופען און איינער פון די שטער-
האָט געפאָדערט אַ וואָרט, ערקלערענדיג, אַז ער
שרען וועגען סערטיפיקאַטען-ענין, ס'איז גע-
צו אַ געשלעג. עטליכע פּערזאָן זענען פאַר-
רעט געוואָרען.
עם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט ד"ר שיפּער,
ער האָט באַגריסט דעם גאַסט פון ארץ ישראל
עם עהרען-פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער
גיזאַציע אין פּוילען יצחק גרינבוים.
אַן באַקומט יצחק גרינבוים דאָס וואָרט צו זיין
ראַט וועגען דער לאַגע אין ציוניזם, ארץ ישראל
אין די גלות-לענדער
— איך בין געשטעלט געוואָרען פאַר דער אויפ-
— האָט גרינבוים אָנגעהויבן זיין רעפעראַט,
ילדערן די לאַגע פון ארץ ישראל. ווען איך בין
אַ צייט צוריק געווען אין וואַרשאַ, האָב איך גע-
ם אַ צייטווייליגע בילאַנס פון די געשעהענישען
אין ארץ ישראל. פון די געשעהענישען האָבען מיר
נישט בלויז שווער געליטען, נאָר זיי האָבען אויך
געהאַט פּאָזיטיווע רעזולטאַטען. **אונזער אויס-דויער האָט אָפּגעלאָזען די אָנגריפען דאָס יודישע לעבען איז נישט איבער-געריסען געוואָרען** אונזער אָרגאַניזירטע מחנה
האָט אויסגעהאַלטען, מיר האָבען איצט 3000 שוץ-
לייט.
איך האָב אויך דאַמאָלט גערעדט, וואָס ווייטער
גרינבוים, וועגען נייע ווירטשאַפטליכע טעריטאָריעס-
געגען, קודם-כל איז דאָס דער פּאָרט אין תל-אביב,
איצט איז שוין נישט קיין פראַגע וועגען תל-אביב'ער
פּאָרט. דער ישוב פאַרגעסט שוין, אַז ס'איז פאַרהאַן
אַ פּאָרט אין יפו, די אַראַבער געפינען דאָס נישט,
אָבער וואָס מעהר די אַראַבער וועלען פּיקעטירען די
שטאַרקעס פון יפו'ער פּאָרט, אַלץ נעהענטער וועט קו-
מען די אַראַביש-יודישע פאַרשטענדיגונג. בעת איך
האָב געמאַכט דעם צייטווייליגען בילאַנס האָב איך
אויך אָנגעוויזען אויף די געפעהרליכסטע טענדאַטיווע
עלעמענטען: 1) **וואָס די אַראַבער האָבען אַזוי לאַנג אויסגעהאַלטען דעם שטרייק און טעראָר און 2) וואָס ביים אָנהויב פון די געשעהענישען האָבען זיך אָנגעהויבען אַריינצומישען די שכנות'דיגע אַראַבישע מלוכות.** ביז דאַמאָלט האָבען מיר גע-
האַט צו טון מיט די אַראַבער אין ארץ־ישראל, דאַן
איז אָבער געקומען די אַריינמישונג פון די אויסער-
ליכע אַראַבישע מלוכות. די ארץ ישראל'דיגע אַראַ-
בער האָבען זיך אָבער אַנטוישט אין זייערע אויסער-
ליכע פריינד, ווייל זיי זענען געווען פיל מילדער פון
זיי. זיי האָבען דאָס אַרויסגעגעבען דעם באַפעל פון
אָפּשטעלען דעם טעראָר אין ארץ ישראל, זיי האָבען
געוואָלט אָפּשטעלען דעם באַזוך פון דער
ענגלישער קאָמיסיע.
וואָס שייך די איצטיגע לאַגע אין ארץ ישראל
נאָך די בלוטיגע געשעהענישען אין טבריה און אַנ-
דערע טעראָריסטישע אַקטען, איז דאָס **נישט קיין באַנייאונג פון טעראָר, נאָר טראָגען אַ באַנדיטען - כאַראַקטער.**
די געשעהענישען קענען זיך שוין נישט איבער-
חזרן, ווייל ענגלאַנד וועט שוין מיט איהר גרוי-
סען גאַרניזאָן נישט דערלאָזען דערצו, אַ חוץ
דעם זענען פאַ-האַן איצט 6 טויזענט יודישע שוץ-
לייט, וועלכע וועלען באַשיצען די ביקען, באַהנען
און די גרעניצען, ס'זאָלען נישט קומען קיין אוי-
סערליכע אַראַבער.
וואָס שייך די רעזולטאַטען פון דער קעניגליכער
קאָמיסיע, איז דאָס געווען די ערנסטעסטע קאָ-
מיסיע פון די ביז איצטיגע. דער רעזולטאַט וועט
נישט זיין לויט די פאַקטען און עדות, נאָר לויט
דער פּאָליטיק, דיפּלאָמאַטיע און קאָניונקטור. ווייצ-
מאַן און בן-גוריון האָבען פאַר דער קאָמיסיע אַנ-
געוויזען געגען אויף דער לאַגע אין ארץ-ישראל.
בעת די אַראַבער האָבען שוין איצט נישט גערעדט
וועגען באַזייטיגען אַלע יודען פון ארץ-ישראל נאָר
וועגען 10 פּראָצענט אין דער פאַ-העלטניש צו דער
אַראַבישער באַפעלקערונג. וועגען זשאַבאָטינסקי'ס
טראַשוונקעס, בעת זיין פאַרהער אין דער קעניג-
ליכער קאָמיסיע, וועגען איבערגעבען דעם מאַנדאַט
אַן אַנדער מלוכה, האָט גרינבוים געזאָגט, אַז דאָס
איז אידיאַטיזם און קינדערישע זאַכען.
די נאָכמיטאָג-זיצונג איז פאַרגעקומען אין דער
אַקאַדעמישער היים אונטער'ן פאָרזיץ פון אדו"ו.
האַרטגלאַס. ס'האָט געהאַלטען אַ 3-שעהדיגען רעפע-
ראַט וועגען דער יודישער לאַגע אין פּוילען ד"ר
קליינבוים. ער האָט קודם-כל אָפּגעשלאָגען די פאַר-
וואַרפען וועגען דעם, אַז די ציוניסטישע אָרגאַני-
זאַציע האָט געביטען איהר אָריענטאַציע, ער האָט
אָנגעוויזען, אַז די ציוניסטען זענען שטענדיג גע-
ווען פאַר דעמאָקראַטישע וואַהלען, דעמאָקראַטישע
אָרדנונג און זיך שטיצען אויף דעמאָקראַטישע עלע-
מענטען.
דערמיט איז די זיצונג איבערגעריסען געוואָ-
רען ביז מאָנטאָג פריה.
ס'זענען אַדורכגעלייענט געוואָרען באַגריסונגס-
דעפּעשען פון פּראָפ. ווייצמאַן, אוסישקין, ד"ר גאָלד-
מאַן, סטיפען ווייז, פון דער ציוניסטישער עקזע-
קוטיוו, קרן-היסוד-דירעקטאָריום, ציוניסטישע אָר-
גאַניזאַציעס אין אַמעריקא, לעטלאַנד, פינלאַנד, שווייצ-
צאַריען, ענגלאַנד, בעלגיען, א.אז.וו.
וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש)
האַלב פינף אין אָוונט, ווען יצחק גרינבוים
איז, נאָך דער ערעפענונגס-זיצונג פון ציוניסטישען
צוזאַמענפאָהר, געגאַנגען צו זיין שוואָגער י. דוואָ-
רעצקי אויף מאַזאָוויעצקא 11, האָבען איהם אויף
די טרעפּען אָפּגעוואַרט אַ גרופּע יוגענטליכע, וועל-
כע זענען איהם באַפאַלען און שטאַרק צושלאָגען.
די שלעגער האָבען געשריגען, אַז דאָס איז אין
נאָמען פון מלכות ישראל און פאַר דעם סערטי-
פיקאַטען-קאַמף

1000 יודישע סטודענטען אין לעמבערג

האָבען אָנגעהויבען אַ הונגער-שטרייק אויף 24 שעה

אַלס פּראָטעסט געגען די נגישות אין די הויכשולען

לעמבערג, 28 (יט"א טעל.)
היינט 6 אַ זייגער אין אָוונט האָבען זיך אין
עמישען הויז פאַרזאַמעלט 1000 יודישע סטו-
דענטען פון די לעמבערגער הויכשולען אָהן אונ-
טערשיד פון פאַרטיי און ריכטונג. די פאַרזאַמעלטע
סטודענטען האָבען ערקלערט אַ הונגער-שטרייק
אויף 24 שעה אַלס פּראָטעסט געגען די נגישות וואָס
זיי האָבען אויסצושטיין אין די הויכשולען. דער
הונגער-שטרייק ענדיגט זיך מאָנטאָג 6 אַ זייגער
אין אָוונט.

טראַגישע לאַגע פון 300 יודן אין בולגאַריען

זיי קענען נישט באַקומען קיין בירגערשאַפט

מען האַלט ביים אַרויסשיקען זיי פון בולגאַריען

סאָפיאַ, 28 (יט"א טעל.)
300 יודען, וואָס וואוינען אין בולגאַריען און
טערקישע בירגער, האָבען זיך געוועגדעט מיט
עטיציע צום פעלקערבונד וועגען רעגולירען זייער
יורידישע לאַגע. טערקיי וויל די דאָזיגע יודען
מעהר נישט אָנערקענען אַלס איהרע בירגער און
בולגאַריען וויל זיי נישט אָננעהמען אַלס בירגער.
ס'איז אויך פאַ-האַן אַ פּראָיעקט, אַז די 300 יודען
זאָלען דעפּאָרטירט ווערען פון בולגאַריען. זייער
לאַגע איז אַ זעהר טראַגישע.

בייערן ווערט פערפלייצט

די הזקות זענען זעהר גרויס

בערלין, 28 (ספּ. טעל.)
מאַנכע געגענדען פון היין-געביט און בייערן
געפינען זיך שוין עטליכע טעג אונטער'ן וואַסער.
דאָס וואַסער האָט פאַרגאָסען פיל שטעט, שטעטלעך
און גרויסע שטחים. די פויערים האָבען געליטען
גרויסע היזקות, ווייל די גאַנצע ווינטער-תבואה
איז אין יענע געגענדען גענצליך פאַרניכטעט. גלייכ-
צייטיג גייען אַדורך גרויסע שניי-שטורעמס איבער
מזרח-פּריסען. די קאָמוניקאַציע צווישען גרויסע
שטעט אין מזרח-פּרייסען איז כמעט איינגאַנצען אונ-
מעגליך געוואָרען. אַ טייל געגענדען זענען אינ-
גאַנצען אָפּגעשניטען פון דער וועלט.

שווערע אַנטי-יוד. עקסצעסען אין רומעניען

30 יודען פערוואונדעט געוואָרען אין דער שטאָט באַקאַו

קוזיסטען זיך אַריינגעריסען צו יודען און געשלאָגען מיט אייזענס

בוקאַרעשט, 28 (יט"א טעלעגראַפיש)
די עפענטליכע מיינונג אין רומעניען איז אַלאַר-
ט געוואָרען פון דער ידיעה וועגען געוואַלדזאַמע
-יודישע עקסצעסען, וועלכע זענען פאַרגעקומען
די היינטיגע שטאָט-ראַט וואַהלען אין דער
אָט באַקאַו (מאָלדאַוויען). די קוזיסטישע טעראָר-
נדעס האָבען העמאַלירט 35 יודישע געשעפטען,
30 יודען, דערונטער אויך פרויען זענען פערוואונ-
דעט געוואָרען, עטליכע פון זיי שווער און מ'האָט
זיי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.
די קוזיסטען האָבען זיך אַריינגעריסען אין די
יודישע הייזער און געשלאָגען מיט שטעקענס, וועל-
כע זענען געווען באַקלאַפּט מיט אייזערנע טשוועקעס.
קיין באַקאַו איז אָנגעקומען אַ גרויסע מיליטער-
אָפּטיילונג, וועלכע האָט צוריקגעשטעלט די רוה,
לייכער פון די כוליגאַנען איז נישט אַרעסטירט גע-
וואָרען.
צוליב דעם טעראָר האָבען די יודען כמעט נישט
אָנטיילגענומען אין די וואַהלען. מעהרערע אָנהענגער
פון די דעמאָקראַטען זענען אויך בלוטיג צושלאָגען
געוואָרען צוליב די טעראָר-אַקטען האָבען די קוזיס-
טען באַקומען אומגעריכט אַ גרויסע צאָהל שטימען,
די גרעסטע צאָהל שטימען האָבען באַקומען די לי-
בעראַלען.
צו די דאָזיגע אַנטי-יודישע עקסצעסען איז גע-
קומען נאָך דעם ווי דער פּרעמיער טאַטאַרעסקו האָט
ערשט ערקלערט, אַז יעדער-לי עקסצעסען און געוואַלד-
אַקטען וועלען אויפן שטרענגסטען אופן אונטער-
דריקט און באַשטראָפט ווערען.

אַראַבער געוואָרפֿען אַ באָמבע

אויף אַ סינאַגאָגע אין חיפה

אַנדערע אַראַבישע טעראָר־מעשים. — צוגעגנבעט שאָף אין יבניאֵ

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
אַראַבישע טעראָריסטען האָבען היינט געוואָרפֿען אַ באָמבע אויף דער סינאַגאָגע אין חיפה. די טיר און פֿענסטער פֿון שול־בנין זענען צובראָכען געוואָרען. קיין מענשען־קרבנ'ות זענען נישט געווען.

אין דער נאָהענט פֿון סאַריס (?) הינטער ירושלים, האָט היינט, צוליב אַן אַטענטאַט פֿון אַראַבישע טעראָריסטען, אויפֿגעריסען אַ וואַסער־רעהר פֿון ירושלימ'ער וואַסערלייטונגס־סיסטעם.

אַראַבער האָבען היינט צוגערויבט 25 שטיק שאָף פֿון די פֿעלדער פֿון דער קאָלאָניע יבניאל.

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
ווי מען טיילט מיט פֿון דער פּאָליציי־אַמט, איז דער פּאָליציי געלונגען צו כאַפּען אַלע אָנטיילנעהמער אין דעם מאָרד איבער דעם יודישען דאָקטאָר יוסף לעהרער.

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער מאָרד איבער'ן דאָקטאָר יוסף לעהרער אין בית־שאן, האָט נישט נאָר צווישען די יודען נאָר אויך צווישען די מעסיגערע אַראַבער אַרויסגערופֿען גרויס פֿאַרביטערונג.

די ארץ־ישראל'דיגע צייטונגען טרעטען שאַרף אַרויס געגען דער ארץ־ישראל"מאַכט, וועלכע טוט גאָרנישט, כדי צו באַשיצען דאָס יודישע לעבען אין לאַנד.

די א"י־מאַכט האָט באַלד, ווי ס'איז אָנגעקומען די ידיעה וועגען מאָרד, אַרויסגעשיקט אויפֿ'ן אָרט אַן אויספֿאָרשונגס־קאָמיסיע. שוין אין עטליכע שעה איז געלונגען צו כאַפּען איינעם פֿון די אַראַבישע רוצחים.

לאָנדאָן, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די ידיעות, וואָס קומען דאָ אָן פֿון ארץ־ישראל רופֿען אַרויס גרויס באַאומרוהיגונג, סיי אין די ענגלישע פּאָליטישע קרייזען און סיי אין די יודישע קרייזען.

די ענגלישע ליבעראַלע צייטונגען ווייזען אָן, אַז די אַראַבער פּרובען ווידער אַרויסצורופֿן [...] לאַנד בלוטיגע אומ־רוהען און זוכען מיט אַלע מ[...] אַרויסצורופֿען פּראָוואָקאַציעס און דערפֿיהרען [...] לאַנד צום זעלבען צושטאַנד, ווי בעת די לעצט[...] טיגע געשעהעניש[ען].

אַ טייל צייטונגען פֿאָדערן דורכאויס [...] נעהמען די ענערגישסטע מיטלען געגען די ע[...] מע אַראַבער.

קאַוקאַדזשי פֿיהרט אָן מיט דער טעראָר־אַקציע אין א"י

נישט־ריכטיגע מעלדונג פֿון דער ענגלישער פּרעסע

לאָנדאָן, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די היינטיגע ענגלישע פּרעסע טיילט מיט, אַז דער אָנפֿיהרער פֿון דער טעראָר־אַקציע אין א"י אין זומער 1936, פֿאַוזי־ביי על־קאַוקאַדזשי, זאָל איז אָנגעקומען אַ הכחשה פֿון דער לאָנדאָנער פּרעסע־מעלדונג. קאַוקאַדזשי געפֿינט זיך איצ[ט] [...] איראַק.

האָבען אָנגעקומען קיין א"י, וואו ער פֿיהרט אָן מיט דער איצטיגער טעראָר־אַקציע אין לאַנד.

אויף אַן אָנפֿראַגע פֿון דער יט"א אין א"י

ענגלישע מעות־חיטים־אַקציע פֿאַר פּוילישע יודע[ן]

קול־קורא פֿון דעם רב־הכולל ד"ר הערץ

לאָנדאָן, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער רב־הכולל פֿון ענגלאַנד, ד"ר י. הערץ, וועלכער איז פּרעזידענט פֿונ'ם לאָנדאָנער הילפֿס־פֿאַרבאַנד, האָט דאָ אַרויסגעלאָזט אַ דרינגענדען קול־קורא צו העלפֿען די נויטלײַדענדע יודישע קהלות אין פּוילען מיט מצות אויף פּסח. דער קול־קורא איז אונטערשטיצט פֿון אַ רייה אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען פֿון פּוילישען יודענטום. ווי הרב ר' חיים עוזר גראָדזענסקי, סענאַטאָר פּראָפֿ. מ. שאָר, הרב שלמה־דוד כהנא, דעפּוטאַט הרב יצחק רובינשטיין, הרב י. ניסענבוים, סענאַטאָר רפֿאל שערעשעווסקי, סענאַטאָר יעקב טראָקענהיים, דעפּוטאַט עמיל זאָמערשטיין, דעפּוטאַט יהושע גאָט־ליב, דעפּוטאַט ל. מינצבערג, יצחק־מאיר לעווין א.אַ.

ווי עס ווערט איב'ם אויפֿרוף געמאָלדען, וועלען די דערמאָהנטע ה"ה צוזאַמען מיט אַנדערע יודישע געזעלשאַפֿטליכע טוער צוגויפֿשטעלען דעם פֿאַר־טיילונגס־קאָמיטעט פֿון דער ענגלישער חיטים־אַקציע.

יודען זענען דאָס וואונדערבאַרסט[ע] פֿאָלק אין דער וועלט

איינדרוק פֿון לאָיד דזשאָרדזש'ס אַרטיקעל

ניו־יאָרק, 28 (ספּ. טעל.)
דער אַרטיקעל פֿון ענגלישען מלוכה־מאַן, לאָיד דזשאָרדזש וועגען יודען, אַז די יודען זענען דאָס וואונדערבאַרסטע פֿאָלק, און אַז דער יוד איז אַ וועלטפֿולער בירגער אין יעדען לאַנד, האָט אין דער אַמעריקאַנער פּרעסע אַרויסגערופֿען פֿיל [...] טאַרען. עס איז צו באַצייכענען, אַז לאָיד דזשאָ[רדזש] האָט מיט אַ צייט צוריק באַזוכט היטלער [...] דאָס שטערט איהם נישט צו פֿאַרעפֿענטליכ[ען] דערמאָהנטע ערקלערונג.

טשעכאָסלאָוואַקיי איז העבערט סאַמיועל

אַ צווייט מאָל פֿאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די היינטיגע „אַל־ליוואַ" (אָרגאַן פֿון ירושלימ'ער הויפּט־מופֿטי) טיילט מיט, אַז די קעניגליכע קאָמיסיע האָט איינגעלאַדען די גע"ו. הויך־קאָמיסאַרען פֿון א"י, סער העבערט סאַמיועל און סער דזשאָן טשענסעלאָר, צו ערשיינען פֿאַר איהר אַ צווייט מאָל אין צוזאַמענהאַנג מיט איהרע אויס־פֿאָרשונגען, וועלכע ווערען איצט געפֿיהרט אין לאָנדאָן. ביידע גע"ו. הויך־קאָמיסאַרען זאָלען זייערע צוגאָב־ערקלערונגען אָפּגעבען אין געשלאָסענע זיצונגען.

קמח של פּסח
תחת השגחת הראַבינאַט דפה לודז
בעקאַנטמאַכונג פֿאַר לאָדז
און פּראָווינץ!
די איינציגע מיהל
„עלעקטראָמלין"
איז געבשרט אונטער דער השגחה פֿון היגען ראַבי[נאַט]
ס'איז איבעריג צופֿיל צו רעקלאַמירען, בעוויי[ל] [...]
זענען אונזערע ג' קונדען איבערצייגט, אַז דאָס [...]
איז שענסטע זעסעל מעהל אויף מצות [...]
קומט מען נאָר ביי אונזער פֿירמע „עלעקטראָמ[לין]"
לאָדז, זאַקאָנטנאַ 47, טעל. 147-40, וועלכע [...]
פֿאַראַנטוואָרטליך פֿאַר די ריינלע און פּינקטליכע [...]
רונג לויט יעדענס פֿערלאַנג. בעשטעלונגען ווערען [...]
אָנגענומען פּערזענליך אָדער דורך טעל. 147-40.
מיט אַכטונג
„Elektromłyn" Łódź
Zakątna 47, tel. 147-40.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פֿון
אָריגינעלע בלייצער און
טאַמאַשאָווער סחורות
אויף אַנצוגער און פּאַלטענס
פֿון די בעסטע קוואַליטעטען
אויך פֿערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראָנט II שטאָק.

די חברים אברהם און הערשעל בלומשטיין
און דער שווערגעטראָפֿענער פֿאַמיליע צוליב'ן טויט פֿון
זייער ליבען פֿאָטער
נ"ע מענדעל
אונזער טיפֿסטען ביילייד.
פּינקוס ווײַנטרויב.
ישראל ראָזענבערג און פֿרוי.
י. אַבערזשאַנעק.
ב. זילבערבערג און פֿרוי.
ה. גראָסמאַן.
מיכאל שאַפּיראַ און פֿרוי.
מאיר רייך.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען גע[...]
שטאָרבען און דעמזעלבען טאָג צו קבורה געקומען [...]
מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער פֿאָטער, שוויגער־
פֿאָטער, גרויספֿאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל
נ"ע
אברהם
משה
קראַוט
וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפֿטרויערנדע פֿאַמיליע

טיף געטראָפֿען צוליב'ן טויט פֿון
נ"ע מרדכי מנחם
בלומשטיין
דריקען מיר אויס דער שווערגעטראָפֿענער פֿאַמיליע
אונזער אויפֿריכטיגסטען מיטגעפֿיהל.
פֿאַמיליע פֿליישאַקער.

Dr. med.
[...]STAW KOHN
געוועזענער אַסיסטענט פֿון דעם גינע[...]
[...]שען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פֿאַר פֿרויען - קראַנק[הייטען]
און שוואַנגערשאַפֿט[...]
ספּעצ. פֿון היילען אונפֿרוכטבאַר[קייט]
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. [...]
נעהמט אָן פֿון 8—10 און פֿון [...]—4

Dr. med.
[...]RSZFINKIEL
ספּעצ. פֿאַר קינדער־קראַנקה[ייטען]
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקאַ [...]
פּראָנט, I שט. טעל. [...]-87

Dr. med.
JAKOBSON
[Ch]oroby chirurgiczne
(spec. chirurgia kostna)
Dr. Sterlinga 22
telefon 174-42.

Dr. med.
TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פֿאַר אַקושעריע און פֿרויען־קראַנ[קהייטען]
פֿערהיטונג געגען שוואַנגע[רשאַפֿט]
[...] שער 11, טעלעפֿאָן [...]
נעהמט אָן פֿון 8—9 פֿריה און פֿון [...]-4

תלמוד תורה דאָלטשטאַט
בזשעזשינער 23
די פֿערוואַלטונג פֿון ת"ת מאַכט באַ־קאַנט, אַז אי"ה היינט, מאָנטאָג, פ' ויק"פ ד. 1/3 קומט פֿאָר אין אייגענעם לאָקאַל בזשעזשינער 23 אַן
אַלגעמיינע פֿאַרזאַמלונג
די פֿאַרזאַמלונג קומט פֿאָר היינט מאָנטאָג, 6 אַ זייגער נאָכמ. צום 1-טען טערמין און 14 טאָג שפּעטער ד"ה זונטאָג, פ' צו ד. 14/3, 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.
מ'בעט זעהר יעדען מיטגליד, וואָס צאָהלט בייטראָג אָדער ער האָט אַ פּושקע צו קומען צאָהלרייך צו דער גענעראַל־פֿאַרזאַמלונג, גלייכצייטיג מאַכען מיר באַ־קאַנט, אַז מיר שרייבען איין קינדער אין ת"ת אין אַלע מחלקות
די פֿאַרוואַלטונג.

„ישיבת אהבת תורה"
וואָלבאָרסקאַ 20.
בעקאַנטמאַכונג
זונטאָג דעם 14-טען מערץ 1937,
5 אַ זייגער נאָכמ. צום ערשטען טערמין און 7 אָוונט צום 2-טען טערמין גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער קומט פֿאָר אין פֿעראיינס־לאָקאַל „אהבת תורה" (וואָלבאָרסקאַ 20) די יעהרליכע
גענעראַל־פֿערזאַמלונג,
צו וועלכער אַלע מיטגלידער ווערען גע־בעטען פּינקטליך צו ערשיינען.
די פֿאַרוואַלט וגג.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פֿאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פֿון 9-10 פֿריה 3-5, 8-9 אָוו.

Doktór
C. J. Prawda
אינערליכע קראַנקהייטען
זגיערסקאַ 20 טעל. 133-26
נעמט אָן פֿון 5—7 אָוונד.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פֿון 8-11 און פֿון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פֿון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פֿאַר פֿרויען
נעמט אָן פֿון 9-11 און פֿון 6-8 אָוונט.

ד"ר העלער
ספּעצ. פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט
זונטאָג פֿון 10—2 מיטאָג.
פֿאַר פֿרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

אויערען, נאָז און האַלז
און לונגען־קליניק
מיט בעטען פֿון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָר ריישעס פֿון 9-2 און פֿון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען־גאַבינעט
פֿאַר דורכלײַכטונגען און אַלערלייפֿאָטאָגראַפֿיעס

Dr. med.
P. Braun
ספּעצ. פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער־שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פֿון 8—2 מיטאָג און פֿון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.
פֿאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

ווייטערע זיגען אין אוויעדא

אויפשטענדיגע האָבן בענייט די לופט-אקציע אויף מאדריד

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)
אויפ'ן מאַדרידער פראָנט הערשט זייז 36 ...ה פולשטענדיגע רוה.
ביידע צדדים האָבן איינגעשטימט אויף אַ ...שעהדיגען וואָפענשטילשטאנד, כדי צו קע... באַגראָבען די טויזענדער דערהרגעטע, וועלכע ...לגערן זיך אויף די שלאַכט-פעלדער ביים טייך ...אַמאַ און אויף די אנדערע מאדרידער אָפּשניטען. ...געגען אין אַסטוריען קומען די בלוטיגע קאַמפען ...טער פאַר.
די אַסטורישער בערג-אַרבייטער האָבן אין משך ... בעכטיגען טאָג יעדער פאַרכאַפּט 4 הייזער אין ...יעדאָ. די הייזער אין אָוויעדאָ, וועלכע געפינען ... אין באַזיץ פון די אויפשטענדיגע, זענען פאַר־...נדעלט געוואָרען אין פעסטונגען.
די אויפשטענדיגע האָבן נעכטען אויפגעהאַנגען ...ף אַ גאַנצען באַציריק ווייסע פּעהנער און זיך איבער־...רגעגעבען. בסך-הכל האָבן די רעגירונגס-זעלנער ... דעם באַציריק גענומען 195 געפאַנגענע, 18 ...לעניואַרפער און אַ גרויסע צאָהל קוילען און 4 ...נטע האַרמאַטען. די איבריגע אויפשטענדיגע אין ...יעדאָ, וועלכע האַלטען זיך נאָך, ליידען הונגער. ...טען האָבן אויפשטענדיגע עראָפּלאַנען גע־...בט פון דער הויך זיי צו באַזאָרגען מיט לע־...נס-מיטעל. דער גאַנצער טראַנספּאָרט, וואָס איז ...אַלען פון הימעל, איז אַראָפּגעפאַלען אויף דער ... פון רעגירונגס-מיליטער. אויסער דעם האָ־

בען די רעגירונגס-זעלנער אַראָפּגעשאָסען 1 אַעראָ־פלאַן.
ביי יאַראַמאַ איז דאָנערשטאָג דערהרגעט גע־וואָרען דער זוהן פון נישט-לאַנג פאַרשטאָרבענעם שפּאַנישען שריפטשטעלער ראָמאַן אַ נאַמונאָ. דער

דערהרגעטער האָט געקעמפט אין די רייהען פון דער רעגירונג.
אָפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אַז די שווערע אַרטילעריע פון די אויפשטענדיגע האָט יעדער באַמבאַרדירט די צענטראַלע קוואַרטאַלען פון מאַד־

ריד. די מאַטעריעלע שאָדענס זענען באַדייטענדע. ס'זענען פאַראַן קרבנות צווישען דער ציוויל-באַ־פעלקערונג. פון מיליטערישען שטאַנדפּונקט איז די דאָזיגע באָמבאַרדירונג ציועקלאָז.

ריבענטראָפּס געשפּרעכען מיט אידענען

זענען געווען נוגע די וויכטיגסטע אינטערנאַציאָנאַלע פּראָבלעמען

לאָנדאָן, 28 (ספּ. טעל.)
די זונטאָג-ציימונגען ברענגען ידיעות וועגען די שבת'דיגע געשפּרעכען צווישען ריבענטראָפּ'ן מיט אידענ'ען. ס'זאָלען האָבען אַרומגערעדט געוואָרען

פאָלגענדע פראַגען: 1) דער צוריקקער פון דייטש־לאַנד אין דער פעלקער-ליגע, 2) דייטשלאַנד זאָל אויפקלערען די פּאָליטיק פון ווירטשאַפטליכער אי־זאָלאַציע, 3) אַלגעמיינע באַגרענצונג פון דער באַ־

וואָפענונג, 4) פאַרשטענדיגונג וועגען לופט־אַנגריפען, 5) אַלגעמיינע פאַרשטענדיגונג, וועלכע זאָל אַרומ־נעמען אַלע מלוכות אפילו סאָוויעט-רוסלאַנד.

„נאַר מיט'ן טיטול" אימפּעראַטאָר

ווען איך איבערטרעטען די עסטרייכישע גרעניץ"

אינצידענט מיט דעם עסטרייכישען קרוינפּרינץ

ווין, 28 (ספּ. טעל.)
אין שווייצאַרישען שטעטעל בוקס, וואָס געפינט זיך האַרט ביי דער עסטרייכישער גרעניץ, איז פאָר־געקומען אַ סימפּאַטישע סצענע, וואָס האָט אַרויסגע־

רופען אַ צעריהרונג און סענסאַציע אין גאַנץ עסטער־רייך.
אין שטעטעל איז אָנגעקומען דער געוועזענער עסטרייכישער קרוינפּרינץ אָטאָ מיט זיין שוועסטער

אַדעלאַידאַ, וועלכע איז פון דאָרטען אָפּגעפאָהרען קיין עסטרייך.
דער פּרעטענדענט אויפ'ן עסטרייכישען טראָן האָט געהאָלפען זיין שוועסטער זיך אויפזעצען אויפ'ן צוג און דאַן איז ער צופוס געגאַנגען צום גרעניץ־סלופּ און לאַנג געשטאַנען, קוקענדיג מיט גיריגע בליקען אויף דער עסטרייכישער ערד.
די עסטרייכישע מאָנאַרכיסטען ביים גרעניץ-פּאָס האָבען זיך שנעל דערוואוסט וועגען דעם וויזיט און האָ־בען איהם איינגעאָרדענט אַ שטורמישע אָוואַציע. אין שווייצאַרישען שטעטעל איז געוואָרען אַ טומעל ס'האָט זיך גלייך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז דער קרוינפּרינץ וויל איבערלויפען די גרעניץ. ווען צו איהם האָט זיך דערנענטערט די גרעניץ־וואַך, האָט דער קרוינפּרינץ ערקלערט: „איך וועל קיינמאָל נישט פּאַטרעטען די עסטרייכישע ערד אַנדערש, ווי מיט'ן טיטול אימפּעראַטאָר".

...נעגען דער ירידה פון בערזען־פּאַפּירען

...ערקלערונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש)
אין די קרייזען פון די בערזיאַנער און סתם באַזי־... פון די אזוי גערופענע דאָלאַראָווע פּאַפּירען ...אָבילידאַציע, „דילאָן" און אנדערע) איז נאָך ...ן אַ געוואַלדיגע העזאַוויזשנאַציע. מען וואַרפט

אומגעוועלטיגט פּאַקעטען פּאַפּירען, וועלכע פאַלען דעריבער פסתר. „סטאַבילידאַציע" איז דערנאַנטען פון 3200 (געהאַלטען פריגע וואָך לערך 4500, אַלי־זאַ אַ) אומטערשיד פון 1300 זלאָטיס!); „דילאָן איז אַראָפּ ביז 45 (געהאַלטען לערך 66, אַלזאָ אַ אונטער־

שיד מיט 21 האַלבער אויף אַ שטוס), „מאַגיסטראַט" און שלאַנסק זענען אַראָפּ ביז 38 (געהאַלטען 56). די סיבה פון דעם וואַרפען איז, וואָס דער גרעסטער טייל פון די בעזיצער זענען נישט אימשטאַנד צו האַלטען די פּאַפּירען, ווייל וועלכע זיי זענען שולדיג געווען געלט אין די באַנקען. דאָס פינאַנץ־מיניס־טעריום האָט פאַרעפענטליכט אַ באַרוהיגענדע ער־קלערונג, אַז די באַזיצער זאָלען נישט וואַרפען די פּאַפּירען, ווייל דאָס ברענגט זיי שאַדען. דאָס מיניס־טעריום ערקלערט, אַז די באַזיצער וועלען האָבען 4 מעגליכקייטען: 1 נעמען 35 פּראָצענט פון קופּאָן; 2) נעמען פאַרן קופּאָן די פולע סומע אין 3 פּראָ־צענטיגע אָבליגאַציעס; 3) באַקומען פאַר די פּאַפּי־רען אַ קאָנווערסיע צוזאַמען מיט די אויסלענדישע באַזיצער; 4) באַקומען ספּעציעל אויסלענדישע אַנ־דערע אָבליגאַציעס. מען רעכענט אַז דאָס זאָלען זיין די 4 פּראָצענטיגע קאָנסאָלידאַציע - פּאַפּירען. יע־דענפאַלס האָבען אַ סך מענשען פאַרלוירען ביי דער איצטיגער פּאַפּירען - ירידה זייער גאַנץ געלט.

...ר הײנט װעט פּױלק. קאַץ

ווידער רעדען דורך ראַדיאָ

וואַרשאַ, 28 (ספּ. טעל.)
...עם ווערט מיטגעטיילט, אַז פּאָלקאָווניק קאָץ, ...כער שאַפט איצט דעם נייעם רעגירונגס־לאַגער ...ן נאָמען „אָבוז זיעדנאָטשעניאַ נאַראָדאָווענאָ" ...אַנער פון נאַציאָנאַלער פאַראייניגונג") וועט אויף ... צוזאַמענגערופענער ידיעות - פאַרזאַמלונג האַל־... אַ צווייטע פּראָגראַמרעדע. די רעדע וועט אי־...געגעבען ווערען דורכ'ן ראַדיאָ 20 מינוט צו 6 ...ינער אָוונט. צו דער ברייטונגס - פאַרזאַמלונג ...ען 400 דעלעגאַטען פון גאַנצען לאַנד. אויף דער ...זאַמלונג מיט וועלכער עס וועט אָנפיהרען דער ...רשאַווער שטאָט-פּרעזידענט סטאַזשינסקי, וועלען ...שטימט ווערען דעלעגאַטען פון נייעם לאַגער אין

די גרעסטע שטעט פון לאַנד. ס'וועט אויך האַלטען אַ רעדע דער וואַרשאַווער שטאָט־פּרעזידענט סטאַ־זשינסקי.
וואַרשאַ, 28 (ספּ. טעל.)
די פּער־ראַציע פון די פּוילישע באַהן־אַרבייטער האָט געגעבען איהרע אַקציעס צום לאַגער פון פּאָל־קאָווניק קאָץ.
ס'האָבען אויך אָנגעמאָלדען זייערע אַקציעס די שלעזישע אויפשטענדיגע און אַ גאַנצע רייהע פּראָווינץ אָרגאַניזאַציעס.
די וואַרשאַווער פעדעראַציע פון די פּוילישע פּאַ־טערלאַנדס - פּאַרטייען האָבען געמאָלדען זייער אַקציע צום לאַגער פון פּולק. קאָץ.

דעמאָנסטראַנטען שטורמען אַ תּפיסה אין ניו-יאָרק

כדי צו לינטשען אַ מערדער פון אַ 16-יעהריג מיידעל

ניו־יאָרק, 28, (ספּ. טעל.) אין ווּעסט־...סטער (פּענסילוואַניען) איז ערמאָרדעט געוואָ־... אַ 16־יעהריג מיידעל, דער פּאָליציי איז נאָך ...ורצער אויספאָרשונג געלונגען צו ענטדעקען ... מערדער, אַ געוויסען אַלעקסאַנדער מייער. ...לכער איז איינגעזעצט געוואָרען אין תּפיסה. ...ין בנין פון דער תּפיסה האָט זיך גלייך פאַרזאַ־...לט אַ ריזיגער המון, וועלכער האָט געפאָדערט ... מערדער, מען זאָל אים אַרויסגעבען צום לינטשן. ...מאַכט האָט אַלס מורא פאַרן אונטערגעהעצטן המון ...ייזגעד: לט די תּפיסה אין אַן אמת'ע פעסטונג, אין ...ען פענסטער פון דער תּפיסה איז אוועקגעשטעלט ...וואָרען אַ קוילען־וואַרפער און דער מערדער מ. ... ווערט בעוואַכט דורך 300 פּאָליציאַנטען, דער

המון האָט זיך געמוזט צוריקציהען.
דער פיהרער פון דעמאָנסטראַנטען איז אַרעס־טירט געוואָרען.
נאָכמיטאָג האָבען זיך די דעמאָנסטראַציעס איבערגעחזרט, אַיבער דער שטאָט זענען אַרומגע־פאָהרען אַרום 200 דעמאָנסטראַנטען אין אויטאָס און געמאַכט בלוט-דורשטיגע אויסרופען בעגען מער־דער.

הילף-רוף פון די טשיזשעווער יודען

וואַרשאַ, 28 (יט״א טעל.)
יט״א האָט ערהאַלטען פאָלגענדען אַפּעל פון דעם הילפס-קאָמיטעט פאַר די געליטענע אין טשי־זשעוו:
צוליב דער געוואַלדיגער באָיקאָט-העצע, וואָס ווערט אויך ווייטער געפיהרט, געפינט זיך די יו־דישע באַפעלקערונג אין טשיזשעוו אין אַ זעהר טרויעריגען מצב. דער קרעמער האָט שוין אויפ־געגעסען זיין סחורה, דער בעל-מלאכה הונגערט. אָפּגעריסען שוין פון דאָרפסגייער.
איצט בויערט די פּראַגע: עס גייט צו פסח, פון וואַנען וועלען די ליידענדע נעהמען אויף מצות און קאַרטאָפעל.
עס איז צו האָפען, אַז די יודישע קהלות יוי אויך פאַרמעגליכערע יחידים וועלען נישט פאַר־געסען זייער חוב, כדי צו מילדערן די נויט פון די טשיזשעווער יודען.
שפּענדונגען זאָלען געשיקט ווערען לויט'ן אַדרעס
Rabin Sz. D. Zawłodawer, Czyżew.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 1־טען מערץ 1937
6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידיעות, 7.50 מוזיק (פּליטען), 8 אודיציע פאַר שולען, 11.30 אודיציע פאַר שול-קינדער. 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 קאָנצערט פון אַ מיליטערישען אָרקעסטער, 12.40 מיטאָג-ידיעות, 12.50 אַ בלדעל פאַר דאָרפס-פרויען, 1 פּליטען, 2.57 לאַדזשער בערזע 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט, 3.40 שמועס מיט קינדער. 3.50 מוזיק פאַר קינדער (פּליטען), 4.05 סערענאַדע (פּליטען), 4.30 פּראָגמענט פון אינטערנאַציאָנאַלען שאַ־פּין-קאָנקורס, 5 רעפּערטאַט, 5.15 „טאָג און נאַכט" — קאַ־מעראַל-קאָנצערט, 5.50 שמועס, 6 אַמטעלער שמועס, 6.10 רעפּאָרטאַזש פון די נאַרטיסען - געיעגען אין זאַקאָפּאַנע, 6.20 פּליטען, 6.45 פעליעטאָן, 7 זעלנערישע אודיציע, 7.30 קאָנצערט. 8.45 אָווענד-ידיעות. 9.30 קאָנצערט (פון ווילנע), 10 קאָנצערט פון האַלטעדישע מוזיק.

1-טע רענטשזיצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציהן, קיהן=באַקען און יאַס.עס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאַג.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל=גאַס 7 אויף
69 פּילסודסקיעגאַ 69
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9—11 פריה.

היטלער. מוסאָליני און דער ענגלישער קעניג

זאָלען זיך טרעפען אין בודאַפּעשט?

לאָנדאָן, 28 (ספּ. טעל.)
אין די היגע פּאָליטישע קרייזען האָט אַרויס־גערופען גרויס אויפזעהן די ידיעה, וואָס ס'ברענגט דער „דיילי טעלעגראַף", אַז אין חודש מאי ווערט היטלער ערוואַרט אין בודאַפּעשט.
גלייכצייטיג וועלען קיין בודאַפּעשט קומען דער ענגלישער קעניג און מוסאָליני.

גראַציאַני ערנסט קראַנק

דזשיבוטי, 28 (ספּ. טעל.) לויט ידיעות וואָס ועגען אָנגעקומען פון אַדיס-אַבעבאַ, איז דער געזונד-צושטאַנד פון מאַרשאַל גראַציאַני אַ זעהר ערנסטער. שטיקלעך פון דער באָמבע, וועלכע איז געוואָרפען געוואָרען בעת דעם אַטענטאַט, זענען געבליבען אין די לונגען און ס'האָט זיך ענטוויקעלט אַ לונגען-ענטצינדונג.

דאַקטוירים-צוזאַמענפאָהר אין קעלצער קרייז

אָנגענומען דעם אַריער-פּאַראַגראַף

קעלץ, 28 (יט״א טעלעפ.)
היינט איז פאָרגעקומען דער צוזאַמענפאָהר פון די דאָקטוירים-דעלעגאַטען אין קעלצער קרייז. הגם די בעזונדערע שטעט האָבען אָפּגעוואָרפען דעם אַריער-פּאַראַגראַף איז ער אויפ'ן צוזאַמענפאָהר אָנגענומען געוואָרען מיט 9 שטימען געגען 5, ביי

3 אָפּוועזענדע און 3 אָפּגעהאַלטענע שטימען.
* * *
דער פאַראיין פון עלעקטראָטעכניקער אין אויבערשלעזיען האָט אָנגענומען דעם אַריער־פּאַראַגראַף.

אַמעריקאַ נעמט די איניציאַטיוו

אויף ווירטשאַפטליכער און פינאַנציעלער פאַרשטענדיגונג

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)
די פּאַריזער צייטונגען ברענגען היינט אַ ידיעה, אַז אין די ענגלישע און אַמעריקאַנער פּאָ־ליטישע קרייזען ערוואַרט מען אין דער נאָהענט־סטער צייט אַ סענסאַציאָנעלע איניציאַטיוו פון אַמעריקאַ וועגען סטאַביליזירען די אינטערנאַציאָ־

נאַלע ווירטשאַפטליכע און פינאַנציעלע באַציהונגען.
די וואַשינגטאָנער רעגירונג וויל שוין בקרוב אָנהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט פראַנקרייך און ענגלאַנד וועגען שליסען ענטשפּרעכענדע ווירט־שאַפטליכע פאַרשטענדיגונג.

אַנטי-יודישע אַרויסטרעטונגען אין טוניס

נאָך אַ פאַרלעזונג פון בערנאַרד לעקאַש

פּאַריז, 28 (יט״א טעלעגר.)
פון טוניס איז אָנגעקומען אַן אַלאַרמירענדע ידיעה, אַז נאָך אַ פאַרלעזונג פון בערנאַרד לעקאַש, פאָרזיצער פון דער ליגע צו באַקעמפען דעם אַנטי־

סעמיטיזם, איז געקומען צו שווערע אַנטי־יודישע אַרויסטרעטונגען. 4 יודען זענען פאַרוואונדעט גע־וואָרען. די פּאָליציי האָט אין משך פון אַ האַלבער שעה צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

Dr. Wołkowysk...
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
...צ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייט, ...העהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
...ט אָן פון 8—11 פרימאָג און 4—9 אָוונט

Dr. med. L. Berma...
...צעגלעביאַנאַ 15 טעל. 149-07
...ציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע-בע...הנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
...נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
...פאַר מאַבבאַגימסלסמע — רעטשניצע-פּרייזען

שוץ פון דער יודישער מינדערהייט*)

פון פראָפ. שמעון דובנאָוו

אין הארבסט 1936 האָט דער פעלקער־בונד באַשטימט א קאָמיסיע צו שטודירען די פראַגע וועגען אַניוּענדען די גרונט־פּרינציפּען פון פעלקער־בונד־פּאַקט. אין דעצעמבער 1936 האָט די עקזעקוטיווע פון יודישען וועלט־קאָנגרעס צוגעשטעלט דער דאָזיגער קאָמיסיע א מעמאָראַנדום, אויסגעארבייט פון ד״ר סטיפען ווייז, אין וועלכען עס ווערט באַוויזען, אז פאַרשידענע לענדער אין אייראָפּא האָבען עובר געווען אויף די דאָזיגע פּרינציפּען פון פעלקער־בונד בנוגע דעם שוץ פון זייער יודישער מינדער־הייט. א ריהע לענדער, ווי עס שטעלט פעסט דער מעמאָראַנדום מאכען נאָך — אין אַ גרעסערער אדער קלענערער מאָס די אַנטי־יודישע פּאָליטיק פון נאַצי־דייטשלאַנד, אפילו אזעלכע, וואָס האָבען זיך אין די פרידענס אָפּמאכען מתחייב געווען צו אנערקענען דעם פּרינציפּ פון פולער גלייכבארעכטיגונג פון זייערע מינדערהייטען. דער מעמאָראַנדום פאָדערט, אז דער שוץ פון מינדערהייטס־רעכט זאָל באַכאַמאָל דערקלערט ווערען פאַר אָבליגאַטאָריש פאַר אַלע מיטגלידער — אויך פאַר די צוקונפטיגע — פונ׳ם פעלקער־בונד.

דער דאָזיגער שריט פון יודישען וועלט־קאָנגרעס וועט אפשר אַרויסרופען א שמייכעל ביי די, וואָס לאָזען זיך פאַרבלענדען דורך די דרינגענדע פּראָבלעמען פון דער אַקטועלער ווירקליכקייט. מען הערט כסדר די טענה, אַז דער פעלקער־בונד איז מאַכטלאָז. עס איז שוין צייט אָפּזאָגען זיך פון דעם שטאַנדפּונקט, אז די איצטיגע חסרונות פונ׳ם פעלקער־בונד און זיין שוואַכקייט, וואָס איז א [illegible] יוצא פון געוויסע פּאָליטישע געשעהענישען, וועט אייביג דויערן. דער פעלקער־בונד איז נאָך דער וועלט־מלחמה אַרויסגעוואַקסען נישט פון אבסטראַקטע טעאָרעטישע פּרינציפּען, נאָר פון דעם זעלבסט־ערהאַלטונגס־געפיל פון די פעלקער, וואָס האָבען מיט שרעק געטראַכט וועגען דער מעגליכקייט, אז די מלחמה־קאַטאַסטראָפע זאָל זיך ווידער איבערחזרן. זאָל באמת אונטערגיין דער פעלקער־בונד אין זשע־נעווע, ווי דאָס ווינשען די פאַשיסטען און נאַציס, וועט מוזען תיכף געשאַפען ווערען אן אנדער פעל־קער־בונד.

צוליב דעם טעם דאַרף מען אננעמען די דערמאָנטע האַנדלונג פון יודישען וועלט־קאָנגרעס פאַר זייער קלוג, — אויב נאַטירליך זי וועט ווייטער דורכגעפיהרט ווערען אנטשלאָסען און ענערגיש. דער דאָזיגער שריט שטייט אין אַ אוממיטעלבאַרען צוזאַמענהאַנג מיט דער היסטאָרישער טעטיגקייט פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס אין יאָהר 1919 אין פּאַריז. א דאַנק, וועלכער די רעכט פון דער יודישער מינדערהייט איז אינטערנאַציאָנאַל אנערקענט און גאַראַנטירט געוואָרען אין אויס־דריקליך איינגענומען געוואָרען אין די פרידענס־אָפּמאַכען. די דאָזיגע גאַראַנטיעס זענען דער איינציגער יסוד, אויף וועלכען דאָס יודענטום קען זיך שטיצן אין קאַמף פאַר זיינע רעכט. ווי נאָר די רע־גירונג אין אַ לאַנד וויל אָנריהרען די יודישע רעכט, און די קאָנסטיטוציע פון דעם לאַנד שיצט נישט גענוג די דאָזיגע רעכט. דער פעלקער־בונד איז אונזער איינציגע אינסטאַנץ, צו וועלכער מיר קע־נען אַפּעלירען, ווען מען פאַרלעצט אונזער גלייכ־באַרעכטיגונג. וואָס איז פון איהר אַליין גאַראַנטירט געוואָרען.

עס איז זעלבסטפאַרשטענדליך, אַז נאָך דעם יודיש אויסגעצייכנטען מעמאָראַנדום פונ׳ם וועלט קאָנגרעס דאַרפען קומען אויך מעשים. די טענדענץ פון איי ניגע רעגירונגען צו באַפרייען זיך פון דעם קאָנטראָל פון פעלקער־בונד בכדי צו האָבען פרייע הענט לגבי די יודען, מוז ענערגיש באַקעמפט ווער־רען. צו דעם צוועק דאַרף מען זיך פאַרבינדען מיט די אנדערע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און צוריק אויפלעבען די אלגעמיין־אייראָפּעאישע מינדערהייטס יוניאָן. באַך דעם, ווי היטלער־דייטשלאַנד האָט אין 1933 געגעבען א טויט־קלאַפּ דער דאָזיגער אָרגאַני־זאַציע און די האלטונג פון די נאַצי־דעלעגאַטען האָט געבראַכט דערצו, אז די יודישע דעלעגאַטען האָבען באַשלאָסען אַרויסצוטרעטען פון דער אָרגאַ־ניזאַציע. איצט קומט אויס צו פיהרען דעם קאַמף פאַר רעכט און גערעכטיגקייט אין אַזעלכע באַדינ־גונגען, וואָס מ׳האָט זיך זיי ביים שליסען דעם פעלקער־בונד־פּאַקט נישט געקענט אפילו פאַרשטע־לען. עס האַנדעלט זיך שוין איצט נישט מעהר וועגען פאַרטיידיגען די גלייכבאַרעכטיגונג. מיר זענען איצט נישט דער ערך באַשיידענער געוואָרען: מיר מוזען פאַרטיידיגען אונזער פּשוטע עקזיסטענץ געגען פּאָגראָמען, געגען באָיקאָט, געגען סיסטעמאַטישען טעראָר, וועלכער ווערט סאַנקציאָנירט פון געוויסע רעגירונגען.

עס איז דאַריבער באַזונדערס צו באַדויערן, וואָס אין אַזאַ קריטישער צייט געפינען זיך מענשען, וואָס רייסען אַרונטער די טעטיגקייט פונ׳ם יודישען וועלט־קאָנגרעס, מחמת זיי זענען פּרינציפּיעל געג־נער פון געדאַנק וועגען יודישע נאַציאָנאַלע מינדער־הייטען. איך מוז ליידער פעסטשטעלען, אַז צו די דאָזיגע געגנער געהערט אויך ה׳ סליאָזבערג, וואָס האָט זיך אַליין, נאָך אין דעם פאַר־מלחמה׳דיגען רוסלאַנד, נישט ווייניג איינגעשטעלט פאַר א יודי־שער פּאָליטיק. איצט פאַרעפענטליכט ה׳ סליאָז־בערג אין זשורנאַל „רעווי זשואיוו״ (יאַנואַר 1937) אַן אַרטיקעל „מינדערהייטס־רעכט און יודישע פּאָ־ליטיק״. אין וועלכען ער פּרובט צו דיסקרעדיטירען דעם וועלט־קאָנגרעס, וועלכער פאַראייניגט די בע־סטע כּוחות פונ׳ם אייראָפּעאישען און אמעריקאַנישען יודענטום. סליאָזבערג פאַלט אָן צוערשט אויף דער טעאָרעטישער הנחה, וואָס איך האָב אַרויסגעשטעלט אין מיינע שריפטען און רעפעראַטען, אז די יודישע פראַגע דאַרף באַהאַנדעלט ווערען אינטערנאַציאָנאַל,

צוליב אומפאַרשטענדליכע טעמים געפינט ער פאַר נויטיג אומצוקעהרען זיך איצט צו מיין רעפעראַט אויף דער ציריכער קאָנפערענץ פון 1927, וועלכע שטעלט מיט זיך פאָר אַן עטאַפּ צום וועלט־קאָנגרעס. זיין פּאָלעמיק, באַזונדערס אין יענע טיילען, וואו זי איז געווענדעט געגען די געדאַנקען, וועלכע איך האָב אַנטוויקעלט מיט דרייסיג יאָהר צוריק אין מיינע „בריף וועגען אַלטען און נייעם יודענטום״, האָט פאַרשפּעטיגט לכל הפּחות אויף 10 יאָהר!! איך האַלט פאַר איבעריג צו באַנייען איצט די אַלטע דיסקוסיע. אויב איך שטעל זיך דאָך אָפּ אויף סליאָזבערגס אויספיהרונגען, איז דאָס כלל נישט כדי זיך צו פאַרטיידיגען, נאָר אויסשליסליך כדי קלאָרער צו פאָרמולירען די אויפגאַבען פון יודי־שען וועלט־קאָנגרעס.

איך וויל מיין רעפעראַט אויף דער ציריכער קאָנפערענץ איז נאָך איצט אַקטועל, וויל איך דאָ קורץ פאָרמולירען זיינע הויפּט־געדאַנקען.

1) דער קאַמף פאַר עמאַנסיפּאַציע האָט אין מזרח־אייראָפּע און אין מערב־אייראָפּע אנגענומען גאַנץ פאַרשידענע פאָרמען. אין מערב, וואו די יודען אין 19־טען יאָה־הונדערט זענען באַטראַכט געוואָ־רען נישט ווי א פאָלק, נאָר ווי א רעליגיעזע גרופּע אין די גרענעצן פון דער מלוכה, איז דער קאַמף פאַר עמאַנסיפּאַציע געגאַנגען אונטערן צייכען פון אסימילאַציע. די צאָהל יודען, וואָס זענען געווען גרייט צו באַטראַכטען די מאַסקע פון די הערשענדיגע פעלקער, וועלכע זיי האָבען אנגעטון, פאַר זייער אייגענעם אמתן פּרצוף, איז געווען זייער גרויס. עס האָט זיך געשאַפען, ווי אין די אַמאָליגע צייטען, א מין מאַראַנען־באַוועגונג. אין מזרח־אייראָפּע, פאַר קעהרט, האָבען געלעבט מיליאָנען יודען, וואָס האָ־בען זיך געהאַלטען פאַר א פאָלק און האָבען אויפגע־היט זייער נאַציאָנאַלע אייגענאַרטיגקייט און זייערע שפּראַכען (יודיש אין טעגליכען געברויך, העברע־איש אין דער ליטעראַטור). בעת ס׳איז געקומען די צייט פון זעלבסטבאַשטימונגס־רעכט, האָבען זיי זיך דערקלערט אין די פאַרשידענע מזרח־אייראָ־פּעאישע לענדער פאַר א נאַציאָנאַלער מינדערהייט. און אַ דאַנק דער דאָזיגער פּאָליטיק האָבען זיי געקענט זיך שטעלען נאָכ׳ן סוף פון דער וועלט־מלחמה אונטער׳ן שוץ פון פעלקער־בונד.

2) אמאָל איז דער קאַמף פאַר עמאַנסיפּאַציע געפיהרט געוואָרען פון די יודען אין די איינצעלנע לענדער סעפּאַראַט. זייער גורל איז געווען אָפּ־הענגיג פון יעטוועדער רעגירונג און פון יעטוועדער געזעצגעבונג. נאָך דער וועלט־מלחמה איז די יודען־פראַגע אויפ׳ן סמך פון די פרידענס־אָפּמאַכען, וואָס האָבען געבילדעט די גאַראַנטיע פאַר די מינדערהייטס רעכט, אַריינגעטראָטען אין אַן אינטערנאַציאָנאַלע סטאַדיע. ווי נאָר די יודישע רעכט פלעגען פאַרלעצט ווערן, האָבען מיר געהאַט די מעגליכקייט אַפּעלי־רען צום פעלקער־בונד. וואָס האָט געהאַט די פליכט אונזער גלייכבארעכטיגונג צו שיצען. איז ביישפּיל

פון דער נאָהענטסטער פאַרגאַנגענהייט קען [...] לוסטרירען די באַדייטונג פון דעם דאָזיגען [...] רעכט. בעת היטלער האָט אָפּגעשאַפט אין [...] די יודישע עמאַנסיפּאַציע, האָבען די דייטש[...] נישט געהאַט קיין שום מעגליכקייט צו [...] אויפ׳ן אינטער נאַציאָנאַלען באָדען געגען [...] געזעצליכער האַנדלונג, מחמת די דייטשע[...] האָבען זיך נישט דערקלערט פאַר אַ נאַצי[...] מינדערהייט און זייערע רעכט זענען נישט [...] אינטערנאַציאָנאַל גאַראַנטירט; אָבער די [...] פע יודען אין אויבערשלעזיע, וואָס געהער[...] צו דעם קאָנטראָל פון פעלקער־בונד, האָבען [...] האָט די דאָזיגע מעגליכקייט און האָבען [...] ערפאָלג: דורכגעפיהרט, ווייל זיי זענען געווע[...] קענט אלס נאַציאָנאַלע מינדערהייט (די [...] פּעטיציע פון 1933).

3) אונטער שוץ פון נאַציאָנאַלע מי[...] טען פאַרשטייען מיר קודם כל דעם שוץ פ[...] יודישער און בירגערליכער גלייכבאַרעכט[...] אויך זייער נאַציאָנאַלע און קולטורעלע אויט[...] אין מזרח־אייראָפּע. וואָס איהר דראָהט א סכּנה [...] שיסטישער און נאַצי, נאַל סאָציאַליסטישער [...] איז דער קאַמף פאַר אומבאַריהרקייט פון [...] און אייגענטום פון יודען אַן אויפגאַבע, וואָ[...] אויפ׳ן סדר־היום. קיינמאָל אפשר איז אַזוי [...] נישט געווען די נויטווענדיגקייט פון אַן אינט[...] נאַלען שוץ פון יודענטום, ווי איצט, ווען [...] דער מיט א גרויסער יודישער באַפעלקערו[...] יודען אויף דאָס רעכט פון פּויסט און [...] די פאַרניכטונג פון א גאַנץ פאָלק דורך [...] און טעראָר.

די ענגלישע בעוואפנונגען שלאגט דייטשלאנד דאפעלט

דאס דריטע רייך וועט מוזן דורך פרישע מיליאנען טייערער באצאהלען פאר מעטאַ[...]

די פרייזען פון מעטאַל זענען אויף די וועלט־מערק פּלוצלונג געשטיגען, אין דער הויך. דאָס זאָר לען זיין די פאָלגען פון דעם נייעם באַוואָפנונגס־פּראָגראַם, וואָס עס פיהרט אין איצטיגען מאָמענט אדורך גרויס - בריטאַניע. צי האָט די רעגירונג פאַר אויסגעזעהען וואָס עס איז געשעהן? מיר גלויבען, אז נישט און דעריבער מוז מען זיך רעכענען דער־מיט, אז די באַוואָפנונגס הוצאות וועלען באַדייטענד שטייגען. טראָץ דעם זענען די מאַטעריעלע מיטלען פון ענגלאַנד געוואַלדיג, די ענגלענדער וועט נישט שטאַרק זיין אַנגענומען דער אומערוואַרטעטער וואוקס פון די פרייזען. די פּאַרלאַמענט אָפּאָזיציע וועט וואַרשיינליך אויסנוצען דעם אומשטאַנד פאַרוואַרפענדיג דער רע־גירונג מאַנגעל אין פאָראויסזעהונג. ענגלאַנד וועט אָבער אָהן שוועריגקייטען באַקומען די אומערוואַרטעטע שוועריגקייטען, אַלע גלויבען דערין.

באַזונדערס שטאַרק וועט זיך אָפּרופען די שטייגערונג פון די פרייזען פון מעטאַלען אויף דער דייטשער אינדוסטרי. מיט א יאָהר צוריק איז דעם הר. שאַכט געלונגען צו געפינען טענות צוזאָג־מיליאָנען אויף אינצוקויפען חבוּאַד צו נטנוג הויכע פרייזען, איצט וועט ער מוזען זוכען ניי׳ע מיליאָנען, בכדי צו באַצאָהלען פאַר די מעטאַלען. אָהן וועלכע די דייטשע קריגס אינדוסטריע קען זיך נישט באַגיין. דאָס יאָהר 1936 איז געווען א יאָהר ווען עס האָט זיך צעפּלאַקערט א אמתער באַוואָפנונגס נעיעג, דער כאַראַקטעריסטישער שמאַרק פון איצטיגען יאָהר וועט זיין — ווי עס שיינט — א גאַלאָפּ פון די פרייזען אויף די וועלט - מערק. גרויס־בריטאַניען טרעט אַר ריין אין דער עפּאָכע רייך אין מיטלען; איהרע מאַ־טעריעלע מיטלען זענען, אויב מען קען זיך אַזוי אויסדריקען, „פריש״ בעת דייטשלאַנד מוז שוין זיך נעהמען צו די כמעט לעצטע רעזערוען, בכדי נישט אָפּגעשוואַכט צו ווערען אין איהר באַוואָפנונגס אַקציע. בעת דער מלחמה האָט די וואָגשאָל פון נצחון זיך איבערוואַרפען אויף דער זייט פון די גרויסע קריגס־איינהייטען. שהנליך אין די צייטען פון די ווירטשאַפטליכע צוגרייטונגען צום באַוואָפנעטען קאָנ פליקט דעציזירט וועלען קומענדיגען שראָפּאָל א טרע ס׳רער און פילער פאָרמפעל מיט געלד. לאָמיר האָפען אז אַזוי וועט עס מאַכען זיין. א חוץ דעם קען מען די בעסטע גאַראַנטיע פון אויפהאַלטען דעם שלום געפי־נען אויך אין די שוועריגקייטען מיט וועלכע עס מוז איצט קעמפען דייטשלאַנד, שטרעבענדיג אויטאַרקיע מיט אויף דער איצטיגער הויך איהר קריגס־צוגריי־טונג.

פון די דאָזיגע ראָשע ענינים וועלען מיר איבער־גיין צו די עטוואָס מעהר נעבעלדיגע. מען קען איצט נאָטירען א אמתען מבול פון ידיעות וועגען נאָהענ־טע אָפּמאַכען. אמאָל רעדט זיך וועגען „פּאַקט פון 4״, א אַנדערש מאָל וועגען „פּאַקט פון 3״, און ווי נאָר „צוויי״ מלוכות. דייטשלאַנד זאָל פאַרליגען עסטרייך די פּולשטענדיגע פאַרזיכערונג פון איהר אומאָפּהענגיגקייט מיט דער באַוואָרעניש אָבער, אז פאַנצלער שושניג וועט זיך אָפּזאָגען פון יעדען גע־דאַנק צוריקצושטעלען די מאָנאַרכיע. עס האָבען זיך אויך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אז בערלין זאָל צושטיין צו דער אַקציע פון רוים וואָס גאַראַנטירט ענדגיל־טיג די עסטרייכישע אומאָפּהענגיגקייט, און אונגאַרן זאָל זיך אויך באַטייליגען אין דעם נייעם „פּאַקט פון 4״. פון פּאַריז דאַגעגען מעלדעט מען אן די רעד הי וואָס עס האָט דאָרט געהאַלטען דער ריינאַמינער,

מיער אומבאַמאַהאַר פון די פּאַראייניגטע [...] וועט דורך די „אָפּטימיסטען״ באַטראַכט [...] זאָג פון אַן אַקטיווען אינטייל מצד פּרעזי[...] וועלט ביי דער שאַפונג פון דער גרופּע „דעמ[...] שע מלוכות פון אייראָפּע״.

אין לאָנדאָן מאַכט מען זיך נישט קיין [...] אַלע קלאַנגען. פאַרשטייט זיך אז דאָס צוזא[...] פון די האָבסבורגים איז א דראָהונג פאַר [...] גערמאַניסטישער פּאָליטיק וועלכע עס פיה[...] לער. א מאָנאַרכיע אין עסטרייך איז א פּאַ[...] גען אנשלוס. אין אינטערעס פון בערלין [...] איינמאָל פאַר אַלעמאָל צו ענדיגען מיט דער [...] עוועגטואַליטעט. אנדערש דאַגעגען זענען [...] רעסען פון איטאַליען אין דאָזיגען ענין: [...] סער האָפען צו טון מיט א קייזער אין ווי[...] כיט... א ווידערקעניג מצד היטלערן. אויב [...] דעלט זיך אָבער וועגן קאַנצלער שושניג א[...] אז די עוועגטואַליטעט פון צוריקשטעלען [...] כיע אין פאַר איהם א פּרעכטיגער אַרגומ[...] קאַמף וועלכען ער מוז כסדר פיהרען מיט [...] נאַל - סאָציאַליסטען, די ידיעות וואָס ווער[...] כירט דורך די דייטשע קרייזען זעהען אוי[...] פּרובע באַלאָנען, הגם בערלין האָט זיך [...] מיט דעמענטים. אַבּיסעל אמת איז אָבער [...] אין דעם אַלעם. די ענגלישע עפענטליכע מיי[...] זיך צו מיט קאַלט בלוט צו די געשעהעניש[...] פאַהרונגען פון די לעצטע יאָהרען האָבען [...] אז א פיל גרעסערען ווערט פון אַלע מינים [...] האָט דער ווילען וואָס עס ווייזען אַרויס די [...] גען און פעלקער צו האַלטען די אָפּמאַכען [...]

די אויסלענדער צווישען די שפּאַנישע פרייוויליגע

אין דעם פראַנצויזישען חודש העפט „קאָמין״ איז פאַרעפענטליכט א ריהע שפּאַנישע פעלד־פּאָסט־בריף פון דעם האָלענדישען שריפטשטעלער רעף לאַסט, וועלכער קעמפט אין די ריהען פון רעפּובּ־ליקאַנישען מיליטער אלס פּולקאָווניק פון 5־טען פּולק. דער בריף איז דאַטירט פון 10 אָקטאָבער און טראָגט די איבערשריפט „די אויסלענדישע פרייוויליגע.״ מיר ברענגען דאָ איינעם פון די דאָזיגע בריף:

„בכלל נעהמט מען אַן אלס פרייוויליגע נאָר אַזעלכע, וואָס באַוויזען מיליטערישע קענטעניסען אַזוי איז למשל די מיליטערישע פאַרטיידיגונג פון איר און אַדורכגעפיהרט געוואָרען פון אַ פראַנצויזישען פּולקאָווניק אין רעזערוו און פון א דייטשען עמי־גראַנט, וואָס האָבען אדורכגעמאַכט דעם וועלט־קריג. דער פראַנצויזישער פּולקאָווניק איז גע־פאַלען אויף דער לעצטער באַריקאַדע און מיר האָ־בען אַפילו זיין נאָמען זיך נישט דערוויסט. א פריינד, וואָס האָט פון דער פראַנצויזישער גרענעץ אויס גע־קענט אַבסערווירען די גאַנצע שלאַכט האָט אונז פאָלגענדעס דערציילט: געגענאיבער איהם האָט זיך געפינען דער פרעמדען לעגיאָן, יעדעס מאָל ווען דאָס געקלאַפּערי פון די ביקסען איז שטילער גע־וואָרען, האָבען מיר געקענט הערען האַפמאַנ׳ס שטי־מע וואָס האָט געדונערט אין דער נאַכט: „חברים: איהר זייט פראַלעטאַריער ווי מיר! פאַרוואָס קעמפט איהר נישט מיט אונז געגען אייערע אונטערדרי־קער?״

יעדעס מאָל ווען ער האָט דאָס געשריגען איז געקומען אלס ענטפער א סאַלווע פון ביקסען.

קורץ פאַר זונען אויפגאַנג האָבען די סאַלווען דערגרייכט זייער ציל. האָפמאַנס שטימע איז שטיל געוואָרען אויף אייביג. אָבער זי וועט ווידער קלינ־גען. אויפגעכאַפּט פון די אַנטי־פאַשיסטישע קעמפער ביז אין די ריהען פון דער „נאַציאָנאַלער אַרמעע״. ברידער, פאַרוואָס קעמפט איהר נישט מיט אונז געגען אייערע אונטערדריקער?״

אין טולוז (*) איז שוין אַ קליינע גרופּע פראַנ־צויזישע פרייוויליגע איבער א וואָך אויף דעם אַעראָפּלאַן, וואָס זיי זאָל ברענגען קיין שפּאַניען. ענדליך איז געקומען קיין פּאַריז א פּילאָט מיט א פאַרמאַן מאַשין פון פאַר׳ן מבול. „מאָרגען וועל איך אייך אַריבערפיהרען! און זיין גאַנץ פּנים האָט גע־שיינט. „זייט 4 יאָהר, האָב איך שוין נישט געפיהרט קיין אַעראָפּלאַן״, אָבער איך פאַרזיכער אייך, אַז איך האַלט די מאַשין פּונקט אַזוי פעסט אין די הענט ווי דאַן״. „פאַרוואָס ער איז די גאַנצע צייט נישט געפלויגען?״ האָבען מיר אים געפרעגט. ר׳האָט א ציהה געטון מיט די פּלייצעס: „איך האָב חתונה געהאַט. מיין פרוי האָט נישט ליב די געפעהרליכע פּראָפעסיע פון אַ פליהער, און אַ חוץ דעם האָב איך געפינען א גוטען פּאָסטען אין האַנדעל...״ — „און איצט?״ ער האָט געענטפערט מיט אַ שמייכעל: ווי אַזוי קענסטו דאָס פאַרגלייכען? פאַר־שטעהט זיך, אז איך האָב קיין חשק צוצוקלאַפּען בעהמצר, איצט איז אָבער גאָר עפּעס אנדערש,

זיך די וואָנסעס פאַר א קאַפּיטאַליסטישען [...] איך בין אַ פרייוויליגער אין דינסט פון [...] טאַריאַט!״

דעמזעלבען טאָג זענען פון ביו־יאָר[...] קומען אַ מעכאַניקער און פינף אמעריקאַנ[...] הער, מען האָט זיי אַרויסגעפיהרט אויפ׳[...] פלאַץ וואו עס האָבען געוואַרט אויף [...] קליינע ספּאָרט אַעראָפּלאַנען. ציוויי פון די א[...] נישע פליהער האָבען זיך תיכף אַריינגעז[...] אַזוי ווי זיי האָבען נישט פאַרשטאַנען קיין [...] זיש האָבען זיי זיך דורך זשעסטען געלאָ[...] צו פאַרשטעהען דאָס פונקציאָנירען פון [...] אָפּלאַנען, וועלכע זיי האָבען נישט געקע[...] א אויטאָמאָביל קאַרטע פון פראַנצויזיש[...] קלוב האָט מען זיי אויפגעצייכנט דעם [...] באַרצעלאָנאַ. איינער פון די פּילאָטען [...] נאָר געפרעגט: „וואָס וועט מען מיט די [...] אַעראָפּלאַנען מאַכען אין שפּאַניען?״ אפשר [...] זיי קענען אַנווענדען אלס אויסשפּירער [...] גען, אָבער באַוואָפענען קען מען זיי נישט [...] פאַרגלייכן מיט אַ באָמבען־אַעראָפּלאַן [...] אַזאַ באַרייטונג ווי א קליינע לודקע געגען א[...] קריגס־שיף!״

דער מעכאַניקער האָט אַ לאָז גע[...] פּראָפּעלער און מיר האָבען געזעהען דעם רויטען אַעראָפּלאַן פאַרשווינדען אין הימ[...] זער „פאַכמאַן״ מיט זיינע שווערע וויבראַצ[...]

(ווייטער זעה 5־טער זייט)

---

*) דער אַרטיקעל דערשיינט אינ׳ם פעברואַר־נומער פון דער זשורנאַל „רעווי זשואיוו״.

שוידערליכע בילדער פון שפאניען

הונדערט פופציג טויזענד מענער, פרויען און קינדער זענען אנט-לאפען פון מאלאגא, נאכדעם ווי די פאשיסטען האבען איינגענומען די שטאט. — אזעלכע שרעקליכע סצענעס זענען נאך נישט געזעהן געווארן

וואס פאר א חורבן דער בירגער-קריג האט
[גע]בראכט אויפ'ן שפאנישען פאלק!
עס זענען שוין דערהאלטען געווארען גענוג
[ב]ערעכטען פון שפאניען, וואס האבען געשילדערט
[ש]רעק און גרויל פון דעם קאמף אין יענעם
[...]ליקליכען לאנד. אבער עס זעהט אויס, אז
[...]ל מען שרייבט איז נישט גענוג.
[...]ערשט איז אנגעקומען א באשרייבונג פון א
[...]ישען דאקטאר וואס ארבייט איצט אין שפאניען,
[...]אר יעדען גרויל לייענענדיג עס.
דער דאקטאר איז ד"ר נארמאן [...], ער
צוגעזעהן [...] ווי אזוי הונדערט און פופציג
[...]נט שפאניער, מענער און פרויען, קינדער,
[...] לייט, זענען געלאפען פון מאלאגא. „דאס
[...]עווען דער שרעקליכסטער געלויף פון א שטאט
[...]י מאדערנע צייטען", האט ער געזאגט.
מאלאגא איז די האפענשטאט וואס די פאשיס-
[...] האבען אפגענומען ביי די רעגירונגס-קרעפטען
[...] 8-טען פעברואר. די שטאט פארמאגט, אין נאר-
[...] צייטען א באפעלקערונג פון פיר הונדערט
[...]נט.
[...] מיר געבען דא איבער ד"ר בעטהון'ס באריכט
[...] אין ווארט:
[...] שטעלט אייך פאר, זאגט דער ד"ר, הונדערט
[...] פופציג טויזענט מענער, פרויען און קינדער
[...]ן זיך ארויס זוכען א געשיצטען פלאץ אין א
[...]ט וואס ליגט הונדערט מייל ווייט, און עס איז
[...]אר איין [...] שליאך — א רייזע וואס מוזען דויער-
[...] ווייניגסטענס פינף טעג און פינף נעכט.
[...] אין די דערפער, וואס ליגען אויף דעם שליאך
[...]ישט געווען קיין שום שפייז צו קריגען, און עס
[...]ן נישט געווען נישט קיין באהנען, נישט קיין
[...]אס זיי צו פיהרען.
[...] זיי זענען געפאלען פון די פיס, און די פיס
[...] געווען צושניטען און צוריסען פון דעם
[...] וואס איז געפלאסטערט מיט שארפע שפיציגע
[...]נדלען. אין דערזעלבער צייט זענען געפאלען
[...] זיי פאשיסטישע באמבעס פון אעראפלאנען
[...]פון קריגשיפען.
[...] טויזענטער קינדער זענען געווען צווישען דער
[...]ענדער מאסע. מיר אליין האבען איבערגעצעהלט
[...]גסטענס פינף טויזענט קינדער יונגער פון צעהן
[...]. צווישען זיי זענען געווען ווייניגסטענס טויזענט
[...]אנצען באָרוועס, און פיל האבען געהאט נאר
[...] מלבוש אויף זיך.
[...] דער שטראם מענשען האט זיך געצויגען אהן
[...]ף און איז געווארען אזוי געדיכט, אז מיר האָ-
[...] קוים געקענט זיך דורכשטופען מיט אונזער אויטא
[...] מיר האבען באגעגענט אזוי פיל פרויען און
[...]ער אין די שרעקליכסטע ליידען, אז מיר האבען
[...]לאסען זיך אומצוקערען און אנהויבען אריבער
[...]ען די אומגליקליכסטע פון זיי צו א זיכערען
[...]. אבער ס'איז געווען שווער אויסצוקלייבען
[...]ע צו נעהמען.
[...] אונזער אויטא איז באלאגערט געווארען פון
[...]ארצווייפעלטער מאסע טאטעס און מאמעס, וואס
[...]ן אויף מידע קראנקע הענט אויסגעצויגען צו
[...] און געוויזען זייערע קינדער מיט געשוואלענע
[...]טער און באדעקט מיט פארהארטשעטע בלא-
[...] פון פיר טעג אין שטויב און זון.
[...] ווי האבען מיר געקענט אויסקלויבען צווישען
[...]נד וואס שטארבט פון דיזענטעריע און א מאמע
[...] שטעהט און קוקט אויף אונז מיט פארגליווערטע
[...]ן און האלט אויף איהר נאקעטער ברוסט א
[...] וואס איז געבוירען געווארען אויפ'ן וועג מיט
[...] טעג צוריק?
[...] א סך אלטע לייט האבען איינפאך אויפגעגע-
[...] דעם קאמף און האבען זיך אנידערגעלעגט ביי

דעם זייט פונ'ם שליאך צו ווארטען אויפ'ן טויט.
צוערשט האבען מיר באשלאסען צו נעהמען בלויז קינדער און מאמעס. אבער עס איז געווען צו גרויזאם צו צושיידען פאטערס און קינדער, מענער און ווייבער, און מיר האבען עס פשוט נישט געקענט אריבערטראגען. געצוויגט האט זיך עס דערמיט וואס מיר האבען אריבערגעפיהרט קיין אלמעריא די פאמיליעס מיט דער גרעסטער צאהל קינדער, און קינדער אהן עלטערן.

אין אווענט, ווען דאס קליינע האפען-שטעטעל אלמעריא איז שוין געווען אינגאנצען אנגעפילט מיט פליכטלינגע, וואס האבען געמיינט, אז זיי האבען דערגרייכט א רוהיגען פלאץ, זענען געקומען צופליהען דייטשע און איטאליענישע אעראפלאנען און האבען ארונטערגעווארפען צעהן באמבעס אין סאמע מיטען שטאט, וואו די פליכטלינגע זענען געלעגען אויף דעם ברוק און געשלאפען, און זענען געלעגען אזוי געדיכט אז קיין אויטאמאביל האט קוים געקענט דורכקריכען.

ווען די אעראפלאנען זענען אוועק האב איך געפונען דריי טויטע קינדער פון גאס, וואו זיי זענען געשטאנען ווארטענדיג אויף א גלאז פרעזערווירטע מילך און א שטיקעל טרוקען ברויט, די איינציגע שפייז, וואס מאנכע פון זיי האבען געקראגען אין עטליכע טעג.

די גאסען זענען געווען א חורבן פון טויטע און גוסס'ע, און ס'איז נאר געפאלען אויף זיי דער אראנזש-שיין פון ברענענדיגע הייזער.

אין דער האלבער פינסטערניש האבען זיך געהערט די קרעכצען פון פארוואונדעטע קינדער און די געשרייען פון ווילד-געווארענע מוטערס. און דאס אלץ האט זיך אויפגעהויבען אין א מאסען-געשריי וואס איז געשטיגען אלץ העכער און העכער, אז ס'איז געווען נישט אויסצוהאלטען.

אביסעלע קיביץ
(הומאר פון טאג)

צו רבי משה טוב, יאשער רב, זענען אמאל ארויפגעלאפען א פאר יודען, קהל-פארשטייער. אין אהן אטעם איהם געזאגט:

— רבי, א יוד געהט זיך שמד'ן!

— האט קיין מורא נישט, — האט זיי דער רבי בערואטשפערט רוהיג, — א יוד וועט זיך נישט שמד'ן...

* * *

איין קלויזניק פרעגט דעם אנדערען:

— וואס האסטו בעסער ליב — אין א יויך, לאקשען צי פארפעל?

— איך האב ליב — ענטפערט יענער — לאקשען בעסער, ווייל לאקשען קען איך אנגעהמען א פולען לעפעל און עס זאל זיך נאך נאכשלעפען אויך.

— און איך — זאגט דער ערשטער — האב ליב פונקט פארקערט, בעסער פארפעל, ווייל דאס איז, פארשטייסטו מיך, א גאנץ רעיעלע זאך: אנגענומען א פולען לעפעל — בין איך שוין מיט דעם זיכער; מיט לאקשען אבער ביזטו נישט באווארענט — עס קען נאך צוריק אין שיסעל אראפפאלען נישט נאר די „נאכשלעפערס", וואס הענגען אין דער לופטען, נאר זיי קענען נאך מיטשלעפען יענע לאקשען צוריק פונם לעפעל ארויס.

זי שפילט זיך מיט די גיפטיגסטע שלאנגען אין דער וועלט

פון ל. באראדולין

א געשיכטע, וואס קלינגט אזוי אומגלויבליך ווי אן אויסגעטראכטע מעשה, די געשיכטע איז נאך אינטערעסאנט און וויכטיג אלס א לעבעדיג און באלערענד קאפיטעל אין פסיכאלאגיע.

גרעיס ווילעי, דירעקטארין פון דעם מוזיי אין מינעאפאליס, דערציילט ווי אזוי זי האט צוגעוואוינט צו זיך די סאמע גיפטיגסטע און די סאמע געפעהרליכסטע שלאנגען. די שלאנגען האבען זיך געוויקעלט ארום איהר און זענען געקראכען איבער איהר האלז, הענט און אָרעמס און זענען געווען אין די בעסטע און פריינדליכסטע באציהונגען מיט איהר.

דאס זענען אלץ שלאנגען, וואס זענען נישט נאר גיפטיג און א ביס פון יעדער פון זיי מיינט א זיכערער טויט, סיידען מען שפריצט באלד אין דעם נויטיגען אנטיטאקסין, נאר איינינע פון זיי זענען נאך פארעטערייש דערצו, און מען טאר זיי בכלל נישט געטרויען.

די קלאפער-שלאנג פון אמעריקע, צום ביישפיל, איז אויך א גיפטיגע שלאנג, זי וועט קיינעם נישט טשעפען, אויב זי איז זיכער, אז מען וויל איהר קיין שלעכטס נישט טון. אזא שלאנג ווי די קאברא פון אינדיע וועט מאכען אן אומוועג, וועט אפגעהן אן א זייט, כדי א ביס טון א מענשען, און דערביי וועט זי אונטערקריכען אזוי שטיל און אומבאמערקט. ארום 20 טויזענט מענשען פארלירען זייערע לעבענס אין אינדיע יעדעס יאהר פון אט דעם מין שלאנגען.

אט דעם מערקווירדיגען רעזולטאט האט ווילעי דערגרייכט דורך איהר טיפען גלויבען, אז קיין ווילדע חיה, אפילו נישט די שרעקליכע קאברא, וועט אייך טון שלעכטס, אויב איהר וועט איהר ארויסווייזען אמת'ע איבערגעגעבענע ליבע און פולשטענדיגען צוטרויען, און אט די באציהונג צו די שרעקליכסטע פון די שלאנגען האט געוואונען זייער צוטרויען.

דערגרייכט ווערט עס, פארשטעהט זיך, נישט מיט אמאל. ווען מען ברענגט איהר א פרישע גיפטיגע שלאנג, דרעהט זי זיך ארום דער שטייג א לענגערע צייט ביז די שלאנג ווערט צו איהר צוגעביסלעך צוגעוואוינט. דערנאך הויבט זי זיי אן צו שפייזען דורך לאנגע שטעקלעך. דערנאך וויקעלט זי ארום דעם ווייטערען עק פון שטעקען מיט א שטיקעל סאמעט און הויבט אן גלעטען דעם קאפ און דעם האלז פון דער שלאנג. ווי האבען עס קענטיג ליב, ווי די קעצעלעך. די שלאנג פיהלט א פריינטליכע באציהונג מצד דעם שטעקען מיטן שטיקעל סאמעט און ווערט איהם, דעם שטעקען, נישט אטאקירען. און ווילעי מאכט דערווייל דעם שטעקען אלץ קירצער און קירצער און איהר האנט קומט צוביסלעך אלץ נעהנטער צום קאפ פון שלאנג, ביז זי הויבט אן אנריהרען די שלאנג דירעקט מיט דער האנט. ביסלעכווייז ווערט די שלאנג צוגעוואוינט אי צו דער האנט, אי צו דער ווילעי גופא. דאן ערלויבט זי די שלאנג ארויסצוקריכען פון שטייג און ארומקריכען איבער איהר שרייבטיש און אפילו איבער איהר אייגענעם האלז, ברוסט און הענט. זי טוט עס, ווען זי איז אליין אין צימער. די טיר איז פארשלאסען און זי לאזט קיינעם נישט אריין. שלאנגען זענען בכלל זעהר נערוועזע באשעפענישען, און ווען זיי וועלען דערזעהן א פרעמדען, קאנען זיי פארלירען דעם צוטרויען און זיך ווארפען בייסען.

עס זענען פאראן מענשען, וואס מאכען פארשידענע קונצען מיט גיפטיגע שלאנגען; זענען דאס אבער נישט מעהר ווי קונצען מצד מענשען, וואס ווייסען ווי אזוי זיי צו באהאנדלען, און דערביי זענען זיי זעהר פארזיכטיג און האלטען זיך אזוי, אז דער קאפ פון דער שלאנג זאל נישט זיין צו נאהענט צו זייער האנט, פוס, צום קערפער בכלל. דער פאל מיט ווילעי איז דער איינציגער אין דער גאנצער נאטור-היסטארישער ליטעראטור, ווען א מענש לאזט אזעלכע גיפטיגע שלאנגען ארומקריכען איבער זיין קערפער, און נישט כדי צו ווייזען קונצען, נאר אויס ליבע און צוטרויען צו זיי.

דער פאל איז אן אויסערגעוועהנליכער, אין דערזעלבער צייט אבער איז ער א גאנץ נאטירליכער. גענומען אין אלגעמיין, זוכען ווילדע חיות אויסצומיידען איינער דעם צווייטען, סיידען זיי טרעפען זיך אן פנים אל פנים פלוצים און צופעליג, אדער ווען איין חיה יאגט זיך נאך דער צווייטער אלס שפייז. און איבער-הויפט זוכען זיי אויסצומיידען דעם מענשען.

ווען א גיפטיגע שלאנג וועט קומען זעהר נאָהענט צו א מענשען, וועט זי זיך א ווארף טון איהם א ביס טון, — לויט דעם געזעץ פון דער ווילדעניש: „אויב איך וועל דיר נישט דערהרג'ענען, וועסטו מיך דערהרג'ענען." עס איז נישט קיין אויסדרוק פון שנאה, נאר דער אינסטינקטיווער געפיהל פון חשד און אומצוטרויען צום פרעמדען, צום אומבאקאנטען. אבער דארטען וואו די שלאנג איז זיכער, אז זי האט נישט פארוואס מורא צו האבען און אז קיין שלעכטס וועט איהר פון דאנען נישט קומען, וועט זי זיך נישט ווארפען בייסען. קריכט זי דאך ארום צווישען גראז, בלעטער און צווייגען און ווארפט זיך נישט בייסען יעדע רגע. זי האט פאר זיי נישט וואס מורא צו האבען. און ווען מיס ווילעי האט דורך א משך פון וואכען דערוויזען זיי, אז זי איז קיין שונא נישט און נאך באהאנדעלט זיי מיט פריינטשאפט, האבען זיי זיך צוגעוואוינט צו איהר און געקראגען צוטרויען צו איהר.

אבער דאס וויכטיגסטע און אינטערעסאנטסטע אין דעם גאנצען עפיזאד איז דער טיפער גלויבען פון ווילעי, אז ווען מען באהאנדעלט יעדעם מיט ליבע, פריינטשאפט און צוטרויען, וועט ער דיר קיין שלעכטס נישט טון, מעג „ער" אפילו זיין א „גיפטיגע שלאנג".

די אויסלענדער צווישען די שפאנישע פרייוויליגע

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

זיך אויך אויפגעהויבען. הינטער מיר איז געזעסען דער אמעריקאנישער מעכאניקער. ער איז אלט א יאהר עטליכע 50, ער האט געמוזט שרייען בכדי מען זאל איהם קענען הערען צוליב דעם גערויש פון דעם מאטאר: „מיין פרוי איז טויט, איך האב צוויי יונגלעך, וואס ארבייטען אין האליוואוד. זיי פארדינען זעהר גוט, אבער זיי האלטען נישט פון מיינע אידעען. האב איך מיר געטראכט: צו וואס ווילסטו דו קאנסערווירען דיין אלטע הויט? זאל זי בעסער דינען דער זאך פון דער פרייהייט!"

איבער די פירענעען איז געלעגען א געדיכטע וואלקען שיכט. איינער פון די צוויי מאטארען האט אנגעהויבען צו „ריינען". באלד דערנאך האב איך דורך א לאך אין א וואלקען דערזעהן דעם ערשטען מאל דעם שפאנישען באדען. די ערד אין דעם אָפזיגען טאל האט געשיינט צו האבען די פארב פון בלוט. יא, דא זענען פאראן אויסלענדער. וואס האבען פארלאזט זייער היימאט, בכדי צו דינען דער שפאנישער דעמאקראטיע. דער דאזיגער אלטער עסטרייכער [...] מיר האבען געטראפען דעם ערשטען אווענט אין מאדריד אין דער קאזארמע פון 5-טען פולק, ער א אויסלענדער, אין וועלטקריג איז ער גענומען געווארען דורך די רוסען אין געפאנגענשאפט, שפעטער האט ער זיינע אמאליגע שומרים געהאלפען צו פארטרייבען קאלטשאקען פון סיביר. ביז צו דאלפוס מלוכה-איבערקעהר" איז ער געווען מעטאל ארבייטער אין וויען. בעת דער באמבארדירונג פון די ווינער ארבייטער-הייזער זענען זיין פרוי און איינציגער זוהן דערהרג'עט געווארען. דא אין די קאזארמעס איז ער דער איינציגער, וואס קען זיך אומגעהן מיט א מאשינען-געוועהר.

צוויי פון זיינע מענשען זענען אויך אויסלענדער, ביידע יונגע ענגלישע סטודענטען פון דער אוניווערזיטעט אין אקספארד, וואס האבען על פי צופאל פארבראכט זייערע פעריען אין שפאניען, בעת עס איז אויסגעבראכען דער אויפשטאנד. ביידע זענען זיי פאציפיסטען „צוליב דער דאזיגער סיבה „טאקע, אזוי זאגען זיי, „זענען מיר אריינגעטרעטען אין דער מיליץ.

יא, אויסלענדער זענען זיי, אבער די שפאנישע חברים טון אלץ, בכדי זיי זאלען אין דעם פארגעסען.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור)

[...]אראבער דראָהען צוליב אויסשליסען [...]ראבישע שילער פון לאנדווירט-[...]שאפטס - שול אין טול-כרם

[יע]רושלים. פון שכם ווערט מיטגעטיילט דעם
[...]סטין", אז צווישען די עלטערע פון די 60
[...]ער שילער, וועלכע זענען אויסגעשלאסען געווא-
[...] פון דער טול-כרמ'ער לאנדווירטשאפטליכער שו-
[...]אר באטייליגען זיך אין די אונרוהען, הערשט
[...] אויפרעגונג און זיי האבען באשלאסען צו רו-
[...]י מאכט צו משפט.
[...]י „פעלעסטין" מעלדעט, ווען מען פון דער
[...]ער שולע אויסשליסען יענע שילער, וועלכע האָ-
[...]יך באטייליגט אין אראבישען שטרייק בעת די
[...]הען.
[...]אל ליוואַ" דראהט דער רעגירונג אז די 60 אראַ-
[...] שילער וועלכע זענען אויסגעשלאסען געווארען
[...]ער טול-כרמער שול, קאנען בלויז משפיע זיין
[...]שלעכטען אויף דער עפענטליכער זיכערקייט,
[...]חדשר" פון זיי איז פול מיט צאָרן און כעס"

שרייבט דער מופטי ארגאן. און הערייבער האט די רעגירונג זעהר נישט קלוג געהאנדעלט מיט דעם, וואס זי האט זיי אויסגעשלאסען פון דער שולע, פונקט ווי זי איז בעגאנגען א פעהלער מיטן תל-אביבער „מערבעמדיגען פארט" א.א.וו.

קולטור-ארבייט צווישען ספרדישע יודען.

תל-אביב. אויף דער איינלאדונג פון העבראישען וועלט-פארבאנד איז אין תל-אביב פארגעקומען א קאנפערענץ פון ספרדישע יודען, אויף וועלכער עס איז אנטגעגערעדט געווארען די פראגע פון הרחבת פון די ספרדישע קהלות און זייער קולטורעלער פאראָרימונג, הרב עוזיאל האט אונטערגעשטראכען די גרויסע אחריות, וואס ליגט אויף די ספרדישע יודען לגבי דעם אונטערוואקסנדען דור. דער העבראישער שריפטשטעלער י. בורלא, האט געהאלטען אן אויספיהרליכען רעפעראט וועגען דער קולטורעלער לאגע פון די לענדער אויפן נאהענטען מזרח. עס איז זעהר טרויעריג, וואס בעת א"י בויט זיך, גע[...] העט ספרדישע קהלות אונטער. דעריבער מוז מען זיי מקרב זיין צו דער העברעאישער קולטור. די באוועגונג [...] מוז זיין קאנצענטרירט ארום דער אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפראך. איינער פון די רעדנער האט געפאדערט אז מען זאל זיך ווענדען צו די רייכע ספרדישע קהלות אין צפון-און דרום-אמעריקע אז זיי זאלען שאפען די נויטיגע פינאנציעלע מיטלען אויף צו פארשפרייטען די העברעאישע קולטור צווישען די ספרדים אויפן נאהענטען מזרח וגם אין באשלאסען געווארען צו שאפען אין די ראהמען פון העברעאישען וועלט-פארבאנד א ספעציעלע קאמיסיע פאר קולטור-ארבייט צווישען די ספרדישע יודען אויף גאר דער וועלט.

צוגרייטונג צו א מוזולמענישען העט-קאנגרעס.

ירושלים. די אראבישע פרעסע טיילט מיט וועגען הכנות וואס ווערען געמאכט דורכן ביוראָ פון „מוזולמענישען קאנגרעס" אין ירושלים (אן אינסטיטוציע וואס שטייט אונטער דער השפעה פון מופטי) צו רופען דעם צווייטען קאנגרעס אין אפריל אדער מאי ה.י. דער ערשטער קאנגרעס איז פארגעקומען אין דעצעמבער 1931. בראש פון דער ארגאניזאציאנעלער ארבייט פון דעם קאנגרעס זאל זיך שטעלען דיאהודין טאפטאבא, א געוו. מיניסטער פון דער איראק-רעגירונג. דערווייל ווייס מען נאך נישט וואו דער קאנגרעס זאל פארקומען. עס קומען — ווי עס הייסט — אין בעטראכט דמשק, קאירא, ישעטשוע און פאריז. לכתחילה איז אויך געווען בעטראכט די פראגע וועגען רופען דעם קאנגרעס קיין מעקא, קעניג איבן-סאוד האט אָבער אפגעזאגט צו ערלויבען דערויף. ירושלים קומט נישט אין באטראכט מחמת עס איז אוממעגליך, אז די א"י רעגירונג זאל דערויף ערלויבען, לויט די אראבישע פרעסע-מעלדונגען זאל דער קאנגרעס זיך צוו. אנגד. באשעפטיגען מיטן שוץ פון די הייליגע מוזולמענישע מקומות אין א"י. וועלכע זענען מכל מרשט באַדראהט דורך

Dr. REICHE[...]
[...]לודביארווא 28, טעל. 93-201
ספעציאליסט
[...] מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
[...]סקועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
[...]עמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענט.

בילדער פון יודישע לעבען אין ליטע

א יודיש שטעטעל אין ליטע, וואָס מאַכט אַ לעבען פון קוילען אינדיקעס

אין דער קאָוונער צייטונג „דאָס וואָרט" שילדערט דער שרייבער ד. פּריסטער ווי אַזוי יודען לעבען אין אַ קליין ליטוויש שטעטעל. דער שרייבער רופט נישט אָן דאָס שטעטעלע ביים פולען נאָמען, נאָר בלויז מיט די ערשטע און לעצטע אותיות. ער רופט עס ס—לאַק; אָבער ליטווישע יודען וועלען שוין וויסען וועמען דער פסוק מיינט דערצו נאָך ווען דער שרייבער גיט צו א סימן, אז דאָס שטעטעלע ליגט ביי דער גרעניץ, וועט מען שוין אַוודאי וויסען, איבעריגענס, ווי גרויס איז גאַנץ ליטע, מען זאָל נישט וויסען א שטעטעל אפילו בלויז פון אן אנצוהערעניש. אלזאָ, לאמיר זעהען ווי אַזוי דער שרייבער ווייזט אונז דאָס שטעטעל:

דאָס שטעטעל ס—לאַק געפינט זיך אין ראַיאָן, וואָס מען רופט ביי אונז „דער ליטווישער קרים". טאָמער שטראָפט אייך גאָט און איהר פאַלט אַריין אין דעם דאָזיגען שטעטעל, מעגט איהר דינגען אַ צימער ביים... בעדער.

אין שטעטעל איז פינסטער און חושך׳דיג און גרוי. און ווען עס קומט שוין יא אַמאָל אָראָפּ אין א יובל א וואָלאַזשאַר, דאַן טוט זיך אין שטעטעל מעשים: מאַמעס ראַמען אויף די שטיבער; מיידלעך, יונגע און עלטערע, צוואַגען זיך, קאַמען זיך און היטען זיך נישט אַרומצולויפען איבער די גאַסען מיט די באָרוועסע פיס אין די שטעק־שיך און שרייען פון איין עק גאַס ביז׳ן צווייטען: „ביילקע, גיב מיר אַוועק דעם מולטער!" אדער: חייקע, טראָג אָפּ צוריק די קאַטשערע!"

אבער זעהר זעלטען איז ס—לאַק זוכה צו אַזאַ שמחה. אין אלגעמיין איז א י״ח איהר אַרויפגעצויגען א שלייער פון אומעט און דלות און חושך־מצרים, און יודען ווערען דאָרט אלט פאַר דער צייט, אז עס איז פשוט א רחמנות אויף זיי צו קוקען.

קיין ראָטשילדס און גרויסע גבירים האָט ס־לאַק קיינמאָל נישט פאַרמאָגט און אַלס רייכע שטעטעל האָט זי קיינמאָל נישט געגאָלטען אין דעם ליטערלאַנד. אפילו אין יענע גוטע צייטען, ווען „אַמעריטשקע גנב" האָט נאָך אונטערגעשיקט א פאָר דאָלאַרען און פון אפריקע זענען נאָך אַריינגעפלאַ־יען צעהנדליגער ענגלישע פונטען, און אויך אין לוֹ זו זע׳עי, אָהן אן עין־הרע, די געשעפטען געגאַנגען נישט שלעכט, — א״ה דאַן האָט ס—לאַק געהאַט א נאָמען פון אַ שטעטעל פון גאָלע קבצנים.

היינט ווער רעדט שוין היינט. — איז דאָך פשוט נישטא מיט וואָס די נשמה צו דערהאַלטען. א גאַנצע שטעטעל געהט אַרום שוואַרץ ווי די ערד, און יעדער ווייסט וואָס עס וואָלט געווען דער סוף פון ס—לאַק, ווען גאָט זאָל זיך נישט דערמאַנען אַז דער גרויסער עדה יודען און זיך דערבאַרימען איבער זיי מיט׳ן צושיקען זיי א נייעם קוואַל פון חיונה, פון וואַנען זיי זאָלען קענען ציהען פרנסה פאַר זיך, האָבען די מעגליכקייט חתונה צו מאַכען קינדער און זוכה זיין צו זעהען א נייעם דור פון אייניקלעך און אור־אייניקלעך.

און די נייע פרנסה איז — אינדיקעס.

אַזוי ווי ס—לאַק געפינט זיך נישט ווייט פון לעטישען גרעניץ, און אַזוי ווי לעצטענס איז געוואָרען לעבעדיגער דער האַנדעל מיט עופות, האָבען זיך ס—לאַקער יודען א נעם געטון צו דעם דאָזיגען מסחר, פון וועלכען זיי האָבען אויסגעקליבען די אינדיקעס.

און דאָס שטעטעל האָט זיך גענומען פאַר׳ן אינדיקעס־מסחר אַזוי ווי עס באַדאַרף צו זיין. טאַקע גאַנץ שטעטעל. ווייל אַזוי איז דאָך שוין דער מנהג ביי יודען: מאַכט א יוד א קרעמעל — מאַכען אַלע נאָך; קומט א שניידער אין א שטעטעל — קומען איהם גלייך נאָך צעהן נייע; עפענט ווער א „פריזיער ניע" — זעצען אויף מאָרגען דאָ פינף נייע „אונטער׳ן באַז"... נו, און אַז איינער האָט גענומען האַנדלען מיט אינדיקעס, איז גאַנץ שטעטעל נאָך איהם.

איז אין שטעטעל ס—לאַק געוואָרען א ביסעל פריילעכער, מען האָט געהאַט וואָס צו רעדען אין בית־המדרש איז געווען א טעמע צו שמועסען, אבער נאָך היימליכער פלעגט עס ווערען מאָנטאָג און פרייטאָג, אין די מאַרק־טעג. דאַן פלעגען אַלע ס—לאַקער יודען זיין אויף די פיס שוין פון די פריה־מאָרגען־שעה׳ן, זיי מיט זייערע ווייבער און קינדער, שלעפּען זיך מיט די גרויסע קערב אונטער די אָרעמס, שרייען און ליאַרמען און פילדערען, אז הימעל עפען זיך.

אבער יודען אָהן צרות קענען דאָך נישט אויסקומען און אין דער גרעסטער שמחה מוז זיך אַריינטרייפען א טראָפּען פון צער און פאַרדרוס.

און אויך דאָ איז געשעהען א צרה.

דער מסחר מיט די אינדיקעס איז נישט צוגעגאַנגען אַזוי לייכט, ווי עס שרייבט זיך, און איידער ס—לאַקער יודען האָבען זיך צוגעוואוינט צו איהם, איז זיי דאָס אָנגעקומען מיט גרויסע שוועריגקייטען. וואָרים אום די אינדיקעס זאָלען זיין „ראוי לחופה", דאָס הייסט, זיי זאָלען זיין גוטע עקספּאָרט־סחורה, האָט מען נישט געטאָרט קוילענען, וואָס ברענגט צו א בלוט־אָפּפלוס, נאָר פשוט נעמען און זיי דערוואָרגען.

איז טאַקע די מלאכה גאָר א שווערע, ספּעציעל פאַר יודען; אבער וואָס טוט מען נישט פאַר פרנסה? האָט מען אַלץ פאַרבויגען און זיך גענומען לערנען דעם נייעם „פאַך". כמעט אין יעדע הויז איז געשאַפען געוואָרען א באַזונדער „וואָרג־שטיבעל" פאַר אינדיקעס, און אין איינעם פון די „וואָרג־שטיבלעך" איז דאָס געשעהען דאָס אומגליק, וואָס ס—לאַקער יודען קענען נאָך ביז היינט נישט ריכטיג ערקלערען און אויסטייטשען.

אין איין „וואָרג־שטיבעל", צווישען די צעהנדליגער דערוואָרגענע אינדיקעס, האָט איין „טויטער" אינדיק פלוצלינג אָנגעפאַנגען שפּרינגען און טאַנצען און „מאַכען שטיק", די יודען און ווייבער זענען געוואָרען אויסער זיך פון דער אינדיקישער „תחית המתים" און האָבען פשוט פאַרלאָרען דעם לשון פון גרויס שרעק.

ווען די ידיעה האָט זיך פאַרשפּרייט איבער׳ן שטעטעל, איז געוואָרען א בהלה און געלאָף פון אַלע ס—לאַקער יודען אין די „וואָרג־שטיבלעך" נאָכצוזעהען צי אויך ביי זיי האָט נישט פּאַסירט דער נס פון „תחית־המתים" פון די אינדיקעס... און כאָטש זיי האָבען דאָס נישט געפונען ביי זיך, הערשט נאָך איצט גרויס שרעק אין ס—לאַק און ווייבער און שרעקעוודיגע מאַנסלייט האָבען נאָך איצט מורא אַריינצוגעהען אין די „וואָרג־שטיבלעך".

ליטע אויפגעשוידערט צוליב א יודישער פאַמיליע, וואָס איז אויסגעמאָרדעט געוואָרען אין שטעטעלע סמילגע

דער קאָוונער „פאָלקסבלאַט" באַשרייבט דעם שוידערען איינדרוק, וואָס עס האָט געמאַכט אויף די יודען אין ליטע דער מאָרד פון דער יודישער פאַמיליע פאָגעל אין שטעטעלע סמילגע, וואָס ליגט צווישען פּאָנעוועזש און שעדוואַווע.

דער ערמאָרדעטער מאַנופאַקטור־סוחר דוד פאָגעל איז אין דער גאַנצער געגענד געווען באַקאַנט אַלס רייכער סוחר, אבער זעהר פאַרשלאָסען אין זיך. כאָטש ער האָט געגאָלטען אַלס א רייכער יוד, האָט ער געהאַט א נאָמען פון א מענשען מיט זעהר א שפּאָר־זאַמען כאַראַקטער און פעסטע האַנט. ער איז געווען א מענש פון אַלטען שנ״ט און האָט נישט צופיל אנגעטרויט קיין־בענק און זייערע סייפען. דאָס האָבען אַלע אין דער געגענט געוואוסט און אפשר איז דאָס אויך געווען זיין אומגליק, וואָס ער האָט דורך דעם געצויגען אויף זיך די וויסטע מערדער.

צו דער צייט האָט זיך ביי איהם אויפגעהאַלטען זיין ווייב׳ס א פלימעניצע, ד. פייגענזאָן, 30 יאָהר אַלט. און האָט זיך ביי זיי געהאָדעוועט א שוועסטערל פון אן אַנדער פלימעניצע, ביילע קובילון, 4 יאָהר אַלט.

אין סמילגע איז מיטוואָך דער מאַרק־טאָג און פאַר דער משפחה פאָגעל איז יענער טאָג געווען אַ גרעסטער אַרבייטס־טאָג און אין דעם טאָג איז געשעהען דער מאָרד.

עס איז ממש צו באַוואונדערען, ווי אַזוי קיינער פון די שכנים האָט נישט געהערט קיין קוויטש אדער געשריי. די מערדער האָבען זייער אַרבייט געטון מיט העק. לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען האָבען די מערדער זייער שרעקליכען טאַט אויסגעפיהרט צווישען 6 און 10 א זייגער אין אָוונט.

דער ערשטער האָט עס באַמערקט דער שטעטעלשער נאַכט־שומר. דאָס איז שוין געווען אַרום 12 א זייגער. ער האָט אויפגעהויבען אַזעלכע קולות, אַזוי ווי ער וואָלט משוגע געוואָרען, און באַלד איז שוין דאָס גאַנצע שטעטעל געווען אַרום הויז. ביים סאַמע אַריינגאַנג איז געלעגען מיט א צושמעטערטען קאָפּ און האַלז די פלימעניצע פון די פאָגעלס, פ. פייגענזאָן, אין שטוב גופא איז אַלץ געווען איבערגעקעהרט קאַפּויר. דוד פאָגעל און זיין ווייב, פייגע, זענען געפונען געוואָרען … האַקט אויף טויט. דאָס אומגליקליכע פאָר־… האָט גראַד געהאַלטען אין ברענגען אין אָרדנונג זייער געשעפט נאָכ׳ן מאַרק־טאָג, ווען זיי האָבען באַקומען דעם וויסטען באַזוך... אין קראָם האָט מען געפונען דעם קערפּערל פון זייער 4־יאָהריגע פלימעניצע, וועלכע האָט, לויט אַלע סימנים … מען צוויי קלעפּ מיט א האַק. אין קיך איז געלעגען טויט די קריסטליכע דינסט, מאַריע. אויפ׳ן קיך … גראַד געבליבען שטעהען אויפ׳ן דרייפוס אַ … געבאַקענער פייגקוכען, וועלכען די דינסט … געהאַלטען אין מאַכען צום אָוונט־ברויט און … ביי איהר אַרבייט אומגעריכט באַגעגענט …

וואָס דאָס שטעטעלע סמילגע האָט פאַר לעצטע עטליכע טעג דורכגעמאַכט, איז יעדער … לייכט פאַר־צושטעלען. יענעם שרעקליכען … קיינער אין שטעטעלע נישט צוגעמאַכט קיין … עס האָבען געוויינט און געיאָמערט יונג און …

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער … דעטער האָט געהאַלטען זיין געלט אין אן אייזערנע … געפלאָכטענעם הינער־קאַשיק, וואָס איז געווען … פילט מיט שמאַטעס. צווישען די שמאַטעס האָט … געפונען מעהרערע פעקלעך געלט, וועלכע … אויסגעמאַכט צוזאַמען א סומע פון העכער … זענט ליט. אין אן אַנדערען … טיגטען אָרט האָט מען געפונען 245 רוסישע … רובעלס. די רוצחים איז נישט איינגעפאַלען … דאָס געלט אין אַזעלכע געוועהנליכע ערטער.

פרייטאָג זענען אַלע אומגליקליכע … געוואָרען און זענען נאָכהער איבערגעגעבען … רען צו קבורה. די לויה איז פאַרגעקומען פאַר … בענשען. ס׳האָבען זיך אין איהר באַטייליגט … שטעטעל און אויך די אָנגעקומענע פון די … שטעטלעך, די קרובים און עלטערען פון … מאָ־דעטע. עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט … סענדע סצענעס.

די מערדער ווערען געזוכט.

מיאוס׳ע און שיינע פרויען

ווען די מיאוסע וויל זיין שיין, ווערט זי נאָך מיאוסער

מען זאָגט, אַז דאָס רוב שעהנע פרויען זענען נאַריש.

אַן אַנדייטונג דערויף איז אויך דערמאָנט אין תנ״ך.

און עס לייגט זיך אויפ׳ן שכל: די שעהנע פרוי באַנוגענט זיך מיט איהר שעהנקייט, און פאַרנאַכלעסיגט איהרע אַנדערע מעלות. ווען זי באַזיצט זיי.

די מעה־סטע שיינע מיידלעך אין די שולעס פאַרנאַכלעסיגען זייערע לימודים. זיי מיינען, אַז זייער שעהנקייט וועט שוין פאַרדעקען דעם חסרון פון וויניג בילדונג, און אפילו פון וויניג אינטעליגענץ.

די מעה־סטע שעהנע מיידלעך לייענען וויניג, ווייל זיי זענען זיכער, אַז מיט זייער שעהנקייט וועלען זיי פאַרדעקען זייער אומוויסענקייט.

און אויב זיי גיבען זיך אינגאַנצען אָפּ מיט זייער שעהנקייט, אויב זיי לייגען אַריין דעם גאַנצען שכל און זייער גאַנצער נשמה נאָר אין דער שעהנקייט, שאַפען די נישט דעם שכל אויף קלייגערע, אויף טיפערע ענינים, און בלייבען נאַריש.

וועגען א געוויסען טאַלאַנטפולען יונגען מאָלער דערצעהלט מען, אַז ער האָט אין זיין אַלבאָם פאָרטרעטען פון א סך פרויען, און וויניג פראָצענט פון זיי זענען נישט שעהן, נישט גראַציעז און נישט חנ׳עוודיג. אָבער דערפאַר קוקט פון זיי אַראָפּ די אינטעליגענץ, זייער בילדונג און זייער טיפער שכל. ווען מען האָט איהם געפרעגט, למאי ער מאָלט נישט קיין שעהנע פרויען, האָט ער געענטפערט, אַז ווען ער וועט וועלען מאָלען געגנז, וועט ער געהן צו דער שטייג.

עס פאַרשטייט זיך, אז עס זענען דאָ היינטיגע צייטען גענוג שעהנע פרויען וואָס זענען נישט קיין געגנז; פאַראַן שעהנע פרויען וואָס זענען אי אינטעליגענט און אי געבילדעט. אַזוינע שעהנע פרויען זענען געווען אין אַלע צייטען; שטענדיג זענען דאָ געווען און עס וועלען זיין, אויסנאַהמען, אבער מיט א סך שעהנע פרויען, איז עס אָנגענומען ביי א גרויסען רוב מענשען, אַז זיי פאַרנאַכלעסיגען זייערע אַנדערע מעלות, ווייל זיי גיבען זיך צופיל אָפּ מיט זייער שעהנקייט.

ווי נאַריש עס זאָל נישט זיין די שעהנע פרוי, איז אָבער די מיאוסע, וועלכע וויל זיך מאַכען שעהן, נאָך נאַרישער.

עס איז גאָר נישטאָ קיין פאַרגלייך אין נאַרישקייט, ווען א מיאוס׳ע פרוי שלעפּט אַרויף אויף זיך אַלע צרות אבי אויסצוקוקען שעהן. זי רעכענט זיך נישט מיט דעם וואָס עס פּאַסט איהר און מיט דעם וואָס מאַכט איהר א פּנים: פוט חוזק; עס מאַכט ביי איהר נישט אויס צי די פודער וואָס זי ראַשמירט מיט דעם געדיכט א היי מיאוס פּנים, מאַכט זי נאָך מיאוס׳ער; די פאַרב, וואָס זי וואַליעט אָן גראָב און פעט, מאַכט זי אויסזעהען ווי אַן אָפּגעפאַרבט שטיק ליים.

מען דערציילט א וויץ וועגען אן אָרימען הענדלער, וואָס האָט זיך אַרויפגעאַרבייט, איז אוועק צו א מאָלער און באַשטעלט פאַר זיך א פאָרטרעט. ווען דער פאָרטרעטיסט האָט איהם געזאָגט א פּרייז, האָט דער אַרויפגעאַרבייטער סוחר געענטפערט: „גוט, איכ׳ל זיך מיט אייך נישט דינגען, אבער „אייך זאָלט נישט זשאַלעווען קיין אייל".

דאָס אייגענע איז מיט יענע מיאוס׳ע פרויען, וואָס ווילען אויסקוקען שעהן: זיי שלעפּען אויף זיך אַרויף שיינע קליידער, נישט געקוקט צי זיי פּאַסען זיך אדער מאַכען זיי אויסזעהן אומגעלומפּערט. דערזעהט א פרוי ווי אַזוי יונגע מיידלעך פאַרבען זיך די נעגעל, באַגיסט זי זיך אויך מיט פאַרב, און ווייל נישט איינזעהען, אַז וואָס ווייניגער פאַרב, אדער וואָס העלער דער קאָליר, אַלץ שעהנער און אַלץ נאַטירליכער קוקען אויס די נעגעל. פאַרקעהרט, זי גיסט די סאַמע שטאַרקסטע בלוט־רויטע פאַרב, איהרע גראָבע, צערפּעטע פינגער קוקען אויס ווי געשאָכטענע טויבען, און עס איז א חלשות צו קוקען אויף זיי.

אַזוי איז עס מיט דער פודער. אַזוי מיט … געזיכט־פאַרב און אַזוי מיט די קליידער, … שלעפּט אַרויף אויף זיך.

די ענגלישע קעניגין עליזאַבעט איז … אַ שטיק מיאוסקייט, וואָס האָט מיט איהר … פּנים געשמ׳ט איבער גאַנץ איראָפּע. … געווען שכל געהאַט און פאַרפיהרט אַן … געשפּרעך מיט איהרע שעהנהייטס־דאָקטוירים … דאָקטאָרשעס — וואָלט זי געוועז געקענט … פון זיי אַן אָפענהאַרציגע קאָנפעסיע, וואָלט … אפשר געקענט מאַכען אויסזעהען לייטיש … פּנים וואָלט מען זי געוועז געקענט אָנטון אין … פאַרבען אַזוי, אז זי זאָל האָבען א פּנים פון … שען, אז זי זאָל אויסקוקען עטוואָס שעהנער … אָנציהענדער. אָבער עליזאַבעט וואָלט געוועז … געשאָכטען אַלע איהרע דאָקטאָרשעס, … זאָל איהר געווען בלויז אַנדייטען מיט א … אז זי איז נישט שעהן.

כדי זי זאָל אויסזעהן שעהן, האָט די … קעניגין זיך אָנגעטון אין מלבושים וואָס … זי געמאַכט אויסזעהען נאָך העסליכער און … מיאוס׳ער.

מען ווייס, אַז זי האָט געטראָגען אויף … הלבשה, וואָס האָט געוואויגען גאַנצע הונ… פונט. זי האָט אַרויפגעלייגט אויף זיך זייד, סאַמעט, און שפּיצען, און גאָלד, און זילבער, טייערע שטיינער — גאַנצע הונדערט פונט מיט …

און פונקט ווי זי האָט נעבעך אויפ׳ן … טראָגען אַזאַ שווערע משא, אַזוי האָט … אויפ׳ן פּנים זיך געשמאָלצט א סך פאַרב, א … דיכטע פודער און אַזעלכע שעהנהייטס־פלאַסטער וואָס האָט זי אָפטמאָל געמאַכט אויסזעהען ווי … פּע. אבער אַזוי ווי זי האָט געזעהען ווי שיינע … ען ווערען נאָך שעהנער ווען זיי טוען זיך … סאַמעטענע און זייד׳נע מלבושים; ווי זיי זעה… רייך און עלעגאַנט אין זייער ציהרונג, ווי … קען אויס חנ׳עוודיג מיט זייערע צוגעפאַרבטע … קעלעך, האָט עליזאַבעט געמיינט, אַז וואָס … פאַרב זי וועט אויף זיך אַרויפלייגען, וואָס … עס וועלען זיין איהרע דימענטען און … שטיקעריי ציהרונג, אַלץ שעהנער וועט זי אויס… און וועט אפשר מיט איהר שעהנקייט אַריבער… יענע פרויען, וואָס זענען פון דער נאַטור געב… מיט שעהנקייט און גראַציע.

די שעהנע פרוי, ווען דער שעהנהייטס… מאָר גיט עטוואָס צו צו איהר שעהנקייט, … זי נאָכמעהר שעהן. די מיאוס׳ע פרוי אבער וויל … נאָכמאַכען און וויל נאָך אַריבעריאָגען, … העסליכער, און דערצו נאַרישער.

14 טאָג שטרענגען אַרעסט …

פאַר בעליידיגען דאָס יודישע פ…

פּ ר אַ ג. (יט״א). דאָס געריכט אין … באַשטראָפט צו 14 טאָג שטרענגען אַרעסט, … דיג די אויספיהרונג פון דער שטראָף אויף צוויי … רעם מויערער ווענצעל שמידט, פאַר „שימפּ… צוליב זיין ראַסע". פאַר א צייטונגען־קיאָסק … קאַרלסבאַד וואו איניגע פאַנאַטישע … סקוטירט איבער ידיעות פון שפּאַניען … רווצעטע און באַליידיגענדע אויסרופען … רשם פון א פאַרביגעהענדען יוד.

היסטאָרישע קאָמיסיע פאַר פוילען

אנקעטע וועגען פנקסים

וואַ ר ש ע, (יט״א). יט״א האָט ערהאַלטען פאָלגענדע ווענדונג מיט א ביטע צו פאַרעפענטליכען:

מיט א קורצער צייט צוריק האָט זיך אָרגאַניזירט די היסטאָרישע קאָמיסיע פאַר פוילען ביים ייוו״א. די קאָמיסיע איז שוין צוגעטרעטען צו קאָנקרעטער אַרבייט. אַלס ערשטע פון איהרע אַרבייטען גרייט זי איצט אָן אויסגאַבע, וואָס זאָל אַנטהאַלטען ידיעות וועגען פנקסים און אַנדערע היסטאָרישע דאָקומענטען, וואָס געפינען זיך אין פאַרשיידענע שטעט אין באַזיץ פון אינסטיטוציעס און פּריוואַטען.

עס איז נישט נויטיג צו באַווייזען, וואָס פאַר א גרויסע באַדייטונג אַזאַ אינווענטאַריזאַציע פון די צעוואָרפענע מקורים וועט האָבען פאַר דער ווייטערדיגער פאָרשונג פון דער יודישער געשיכטע אין פוילען.

צו דעם צוועק האָט די היסטאָרישע קאָמיסיע פאַר פוילען ביים ייוו״א באַשלאָסען קודם־כל פאָנאַנדערצושיקען אן אנקעטע וועגען יודישע היסטאָרישע מקורים.

די היסטאָרישע קאָמיסיע ווענדעט זיך דעריבער צו אַלע פריינד פון דער יודישער וויסענשאַפט מיט דער בקשה צו העלפען איהר ביים צונויפזאַמלען די ידיעות וועגען די היסטאָרישע דאָקומענטען, וואָס געפינען זיך אין פאַרשיידענע שטעט און שטעטלעך.

עס איז צו האָפען אַז אַלע פריינד וואָס האָבען באַקומען צוגעשיקט די אנקעטע וועלען אין אינטערעס פון דער יודישער וויסענשאַפט צונויפזאַמלען די געוועהריגע ידיעות און גענוי ענטפערען אויף אַלע פראַגען פון דער אנקעטע.

די אַלע וואָס האָבען די אנקעטע נישט באַקומען און ווילען מיטהעלפען דער היסטאָרישער קאָמיסיע אין דער אַרבייט ווערען געבעטען צו ווענדען זיך לויטן אַדרעס:

Tow. Przyjaciół Żyd. Instytutu Naukowego — Komisja Historyczna, Warszawa ul. Króla Alberta 8 m. 7

וועט זיי די אנקעטע צוגעשיקט ווערען.

אונטער דער ווענדונג זענען אונטערגעשריבען:

פּראָפ. ש. דובנאָוו, פּראָפ. מ. באַלאַבאַן, דר. ע. רינגעלבלום, דר. ר. מאַהלער, דר. י. שיפּער.

דאס לאדזער לעבען

מאנטאג, 1 מערץ
י"ח אדר תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 5.13
זון-אויפגאנג 6.01

קריסטליכע פליישער-צעכן

פאדערן א פערבאט צו פארקויפן וואורשט און פלייש אין געוועלבער, וכדומה

(א) נעכטען איז אינם לאקאל פון קריסטליכן האנדווערקער-פארבאנד (קילינסקיעגא 123) פארגעקומען א בעראטונג פון פארשטייער פון פליישער-צעכן אין דער לאדזשער וואיעוואודזטווע.

אין דער בעראטונג האבען זיך באטייליגט א ערך 250 פארשטייער פון באזונדערע צעכטער פון דער לאדזשער וואיעוואודזטווע און ביי דער אנוועזענהייט פון פארשטייער פון דער וואיעוואדישער מאכט, און פון דער האנדווערקער-קאמער.

נאכן ארומרעדן א ריי ארגאניזאציאנעלע פראגען, ווי אויך שטייער און פארזיכערונגס-ענינים — זענען צ. א. אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וועגן, דעם אז די אדמיניסטראטיווע מאכט זאל פארבאטן צו פארקויפן וואורשט און פלייש אין שפייז-געוועלבער, רעסטאראנען, מלעטשארניעס א. א. וו., ווייל די וואורשטען און דאס פלייש אין די דאזיגע ווערטער געפינען זיך נעבען ארטיקלען פון שטינקענדע כעמיקאליען (?!) וכדומה, וואס דאס איז נישט טויט פארן געזונט.

די פארזאמלטע האבען באשלאסען אונטערצונעהמען אן אקציע וועגן ארגאניזירן א פליישער-קאאפעראטיוו, בכדי צו „קאנטראלירן" (אזוי הייסט עס — „קאנטראלירן") דעם האנדעל מיט פלייש-אפפאל, קישקעס א.ד.גל. ווייל דאס, וואס דער דאזיגער מסחר איז מאנאפאליזירט אין די הענט פון פאראמיטלער, שלאגט זיך שלעכט אפ אויף די אינטערעסען פון די פליישער.

אין שייכות מיט דער סיטואציע, וואס האט זיך געשאפען מיטן איינפיהרען אין לעבען דאס געזעץ פון מעכאנישער שחיטה, האבען די פארזאמלטע באשלאסען אויסצופועלן ביי דער מאכט, אז עס זאל שטופענווייז פארקלענערט ווערען דער קאנטינגענט בהמות פאר ריטועלער שחיטה, ביז די דאזיגע שחיטה וועט דערגרייכען דעם סכום פון די ווירקליכע פלייש-פארברויך-הצטרכותן פון דער יודישער באפעלקערונג.

די פארזאמלטע פאדערען אונטערצופירן די פליכט פון ניקור (האָס טרייבערן) פון די הינטער-חלקים, און דאס — אויפן שטח פון'ם שעכט-הויז.

זיי האבען אויך געפאדערט, ס'זאל איינגעפירט ווערען א גענויע קאנטראלע איבערן שטעמפלען דאס פלייש פון כשרער שחיטה און צו קאנטראלירן די יאטקעס, בכדי נישט צוצולאזן צום הורט-פארקויף פון הינטער-טיילען.

דער צוזאמענפאהר האט פארפליכטעט אלע קצבים מיטצוארבייטען מיט דער מאכט אין דעם ענין מעכאנישער שחיטה, ווענדענדיג זיך גלייכצייטיג צו דער מיליטערישער און זעלבסטפארוואלטונגס-מאכט, האט ביי צושטעלונגען זאל אנערקענט ווערען פראצענטועל דער נעפרויך אויף פאררשט פלייש.

דער צוזאמענפאהר האט זיך ארויסגעזאגט נעגען עפענען בילינע יאטקעס מיט הינטער-חלק-פלייש און ער האט זיך געווענדעט צו דער מאכט, זי זאל צווינגען די יודישע קצבים אויסצוהענגען שילדען מיט דער אויפשריפט „כשר", ווי אויך צו באקעמפן די געהיימע ריטועלע שחיטות, וואס האבן זיך לעצטענס פארשפרייט אין דער לאדזשער וואיעוואודזטווע.

עס איז אויך באשלאסען געווארען צו פיהרען א פראפאגאנדע צווישען קריסטליכע באלעבאטעס פאר די פאדערשטע חלקים פון פלייש.

דעלעגאט פון אמעריקאנער ארבייטער-דעלעגאציע אין לאדז

זיין באזוך אין קבוץ בעראכאוו, אויף באלוט און אין פליישער-פאראיין

פרייטאג האט באזוכט אין באגלייטונג פון די ה"ה שיינבוים („מרכז החלוץ") און כ. ראבינאוויטש („מרכז העובד") דעם קבוץ בעראכאוו דער פרעזידענט פון געווערקשאפטס קאמיטעט אין אמעריקע, גענעראל סעקרעטאר פון „אמאלגאמייטעד" און פיהרער פון דער אמעריקאנער ארבייטער-דעלעגאציע קיין ארץ-ישראל ה' יוסף שלאסבערג, ער האט זיך באקענט מיט אלע איינריכטונגען פון קבוץ. שפעטער האט דער גאסט אויך באזוכט באלוט.

7 אווענט איז פארגעקומען דער צוזאמענטרעף פון ה' שלאסבערג מיט'ן קבוץ, אין נאמען פון קבוץ בעראכאוו באגריסט דעם גאסט וו. שאפירא, וועלכער האט אונטערגעשטראכען די גרויסע באדייטונג פון דעם באזוך פון דער אמעריקאנער דעלעגאציע אין ארץ-ישראל, פאר'ן דערנענטערען די אמעריקאנער יודישע מאסען צום ארץ-ישראל-אויפבוי, אין נאמען פון וועלט-פארבאנד פון „פועלי-ציון", „התאחדות" באגריסט דעם ה' שלאסבערג דר. אריה טארטאקאווער, ער שילדערט די שווערע לאגע אין וועלכער ס'געפינט זיך דאס פוילישע יודענטום.

ה' יוסף שלאסבערג, דערציילט וועגן דעם באזוך פון דער דעלעגאציע אין ארץ-ישראל אין דעם שטארקען איינדרוק, וואס דאס נייע ארץ-ישראל האט אויף זיי געמאכט, „איך בין געווען, זאגט דער רעדנער, מיט 6 יאהר פריהער אין ארץ-ישראל און איך האב דאס לאנד יעצט נישט דערקענט, פיל נייע ישובים קווטאלען און זידלונגען, און איבער אלעם איז בולט די זעלבסט-זיכערקייט פון יעדען איינעם. מיר זענען געווען זאגט ה' שלאסבערג אין רמת הכובש, אין דעם פונקט, וועלכער האט אמערסטען געליטען פון דער געשעהענישען און דארט געטראפען אלעמען אין א מונטערע שטימונג, א זעלבסט-זיכערע און בטחון פולע. אין רמת-הכובש האט מען געוואלט ארויסנעמען די קינדער אויף דער צייט פון די אומרוהען, אבער די עלטערן האבען די קינדער נישט געגעבען, זאגענדיג אז ווען דאס הערץ, אונזערע קינדער זענען מיט אונז, וועלען מיר דעם פונקט בעסער פארטיידיגען. דער רעדנער שילדערט די לייסטונגען פון דער התדרות, וועלכע איז א פארצווייגטע ארגאניזאציע מוסטערהאפט ארגאניזירט און פארווארצעלט אין אלע צווייגען פון ארץ-ישראל'דיגען לעבען.

ה' שלאסבערג דערציילט וועגען די באזוכען פון דער דעלעגאציע ביים פראנצויזישען פרעמיער בלום, זייער צוזאמענטרעף מיט די אנפיהרער פון די סאציאליסטישע פארטייען אין פראנקרייך, פון אוידיענץ ביים פראנצ. קאלאניען-מיניסטער מוטע, אין לאנדאן האבען זיי געהאט א באגעגעניש מיט דער ארבייטער-פראקציע (לייבאר פארטיי) אין ענגלישען פארלאמענט, די אמעריקאנער דעלעגאציע האט פאר זיי געמאלט דאס בילד פון נייעם ארץ-ישראל, אויסגעלייגט פאר זיי די יודישע פאסטולאטען און פאדערונגען לגבי דער מאנדאטאר-מאכט, די דעפוטאטען האבען פערזיכערט, אז זיי וועלען אלעס טאן, כדי צו פארטיידיגען די יודישע זאך און באקעמפען אלע פרווען פון אפשטעלען די עליה. דאס שלוס-ווארט האט געהאלטען ה' וו. שאפירא.

אין אווענט האט ה' שלאסבערג באזוכט דעם פליישער-ארבייטער-פאראיין, דער גאסט איז אויפגענומען געווארען דורך דער פערוואלטונג פון פאראיין און א גרופע ארבייטער.

ה' ארצי האט באגריסט דעם חשוב'ן גאסט אין נאמען פון די פליישער-ארבייטער און געשילדערט זייער לאגע אין צוזאמענהאנג מיט'ן איינפיהרען דאס שחיטה-געזעץ, ער האט געבעטען אז ווען ה' שלאסבערג וועט קומען קיין אמעריקא זאל ער איבערגעבען א גרוס פון די יודישע פליישער-ארבייטער אין לאדז.

דאן האט ה' שלאסבערג זיך געטיילט מיט זיינע איינדרוקען פון ארץ-ישראל פון וואנען ער קומט איצט, ער האט אויך אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט מיט זיין באזוך אין לאדז, וואו ער האט זיך איבערצייגט וועגען דער לאגע פון די יודישע מאסען, ער האט אויך צוגעזאגט, אז די יודישע ארבייטער אין אמעריקא וועלען שטיצען די יודישע פליישער-ארבייטער אין פוילן

טעאטער „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20 — טעל. 213-84
קונסט-טעאטער מאריס שווארץ-אנסאמבל
היינט, מאנטאג, 9 אווונט
גרויסע פייערליכע פארשטעלונג
צום לעצטען מאל
גאט, מענש, טייוועל
מאדערניזירטע פארשטעלונג לויט יעקב גארדין אין דער אינסצעניזאציע און רעזשי פון מאריס שווארץ. מוזיק — בראדי. מאסקען און קאסטיומען פראיעקטירט שטראסבערג. איינגענע אריגינעלע דעקאראציעס און ליכט-עפעקטען.
אונזער קינסטלער-אנסאמבל:
גאטליב העלענא, גאלדנבערג אסתר, נוטמאן קלמן, גרודבערג יצחק, האכבערג יעטע, וויכער מאקס
ליפמאן נאטאליע, ליפמאן משה, ליטאו עני, מארעווסקי אברהם, סאמבערג אייזיק, פאקיעל דבורה
קאן שלמה, סוריץ אברהם, ראזען שמחה, שאפירא דניאל, שטיין אלעקס, און אנדערע.
בילעטן צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע

פאגאטאוויע האט ארבייט

אנפאלען, געשלעגען און סתם פארפאלען

(א) אויף זגערזשער גאס איז נעכטען בעפאלן און צושטאכען געווארען מיט מעסערס דער 61-יאהריגער אנטאני קאזשעניאווסקי (מיאדאווא 3). די אנפאלער זענען ענטלאפען.

* * *

(א) בעת א גאסען-געשלעג איז פארוואונדעט געווארען מיט א שארפען געגענשטאנד דער 27-יאהריגער ראמאן גרושינסקי (פון ראקיטשינער 13).

* * *

(א) אויף דער זגערזשער 133 האט באקומען א שטארקען קלאפ פון א טראמוויי דער 26-יאהריגער בראניסלאוו סטאנאווסקי (פון אזארקאוו).

* * *

(א) אויף דער נאווא-זאזשעווסקא האט זיך אויסגעגליטשט, געפאלען און זיך שטארק צוקאליטשעט דער 24-יאהריגער יאן דאך (פון זשגאווער 68). ער איז בעת מעשה געווען נישקשהדיג שיכור.

* * *

(א) אין זיין וואוינונג, אויף פאלודניאווא 7, האט זיך בנתן פאטאגראפירען, אפגעבריהט פון מאנגעזיע דאס פנים און די הענד, דער 17-יאהריגער גדליה אוניקאווסקי.

* * *

(א) אויף דער לאקאטארסקא גאס איז בעת א געשלעג צוהורגט געווארען דער 25-יאהריגער סטאניסלאוו סאבטשאק (זיגמונטאווסקא 7).

פאגאטאוויע האט די אלע אויסגערעכנטע ערטיילט ערשטע הילף.

פייער פאלקספלאט

פריזיער-ארבייטער

מוזען זיך רעגולער שטעלען צו מעדיצינישער אונטערזוכונג

(ז) די סאניטארע אמטען האבען אדורכגעפיהרט אין דער פארגאנגענער וואך, א רייהע לוסטראציעס אין די פריזיער-אנשטאלטען, בעת די לוסטראציעס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די פריזיער-געזעלן ניהרען נישט אויס די סאניטארע פאראָרדנונגען, זיי שטעלען זיך נישט צו מעדיצינישער אונטערזוכונג א. ד. ג.

מען האט אין די אלע פאלען צוזאמענגעשטעלט פראטאקאלען און פאראָרדנט, אז די פריזיער זאלען צושטעלען פון דעם פראפילאקטישען אמבולאטאריום (זשעראמסקי 4) צייגנישען וועגען רעגולערער מעדיצינישער אונטערזוכונג.

ווייטערדיגע אבלאוועס אויף בעטלער

(א) אין הסכם מיט דער פאראָרדענונג פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט, האבען די פאליציי ארגאנען נעכטען ווייטער אדורכגעפיהרט אן אבלאווע אויף ספעציעל-צודרינגליכע ארימעלייט.

אין רעזולטאט פון דער ראזיגער אבלאווע זענען ווידער ארעסטירט קרוב צוויי צעהנדליג בעטלערס, וועלכע וועלען היינט געשטעלט ווערען פארן שטאראסטווע-געריכט.

אדער גיב א נדבה, אדער קריגסט א פאטש

צודרינגליכער בעטלער ארעסטירט

(ז) דער 36-יעהריגער אסקאר ברוקסלער, האט אויף א צודרינגליכען אופן געבעטעלט אויף דער גאס; ווען עמיץ פון די דורכגעהער האבען אים אפגעזאגט צו געבען א נדבה האט ער גע-שלאגן מיט קלעפ. איינער פון די דורכגעהער אויף קילינסקי גאס, האט וועגען דעם צודרינגליכן בעטלער מיטגעטיילט א פאליציאנט, וועלכער האט אים ארעסטירט.

געפונען א טויט קינד

(א) אויפ'ן וועג, וואס פיהרט קיין סטריקאוו, נישט ווייט פון'ם שטעטעל, האט מען אינ'ם צע-גאנגענעם שניי געפונען א צעפוילט קערפערל פון א טויט קינד – א מיידעלע פון אן ערך א האלב יאהר אלט.

עס איז פארפידערט געווארען אן אויספאר-שונג.

זיך געהאנגען

(א) אין מלוכה-וואלד מאלענדא ביי לאדז, האט מען געפונען א געהאנגענעם דעם 56-יאהריגען סטאניסלאוו שאבלאווסקי פון עליע וואל-טשטי 22 (כאיני), ער האט זיך גענומען ס'לעבען צוליב נויט, פון דעם שטריק האט מען אים אראפגענומען א טויטן.

ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג
גרויסער דאפעלטער פראגראם
I
העררליכע דראמע א. נ.
צו דיר געהער איך
אין דער הויפט-ראל
Katarzyna Hepbürn i Charles Boyer
II
פרעכטיגע קאמעדיע א. נ.
„די מלחמה איז וואלק-קעניגרייך"
אנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאג—12 בייט.

הײַנט—פּײַערט פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן דעם 40־יעהריגען יובל פון זײַן אַרבייט אין דער „װידזעװער מאַנופאַקטור"

הײַנט, מאָנטאָג, דעם 1־טען מערץ פּײַערט פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן דעם 40־יעהריגען יובל פון זײַן אַרבייט אין דער „װידזעװער מאַנופאַקטור".

אָסקאַר קאָהן האָט אין יאָהר 1897 איבערגענומען אַ פאַראַנטװאָרטליכען פּאָסטען אין דער פירמע „הײַנצעל און קוניצער", װעלכע איז שפּעטער פאַרװאַנדעלט געװאָרען אין דער אַקציע־געזעלשאַפט „װידזעװער מאַנופאַקטור" און נישט קוקענדיג אויף זײַן יונגען עלטער, האָט ער געשטיגען אַלץ העכער און העכער ביז ער איז געװאָרען גענעראַל־דירעקטאָר פון דער פירמע.

אַ דאַנק זײַנע פעהיגקייטען און אַרבייט האָט די „װידזעװער מאַנופאַקטור" געהאַלטען אין אײַן װאַקסען, און איז הײַנט צו טאָג אײנע פון די גרעסטע אינדוסטריע־אונטערנעמונגען אין פּוילען.

אין יאָהר 1919, באַלד נאָכ'ן קריג איז אָסקאַר קאָהן געװען דער ערשטער, װעלכער האָט געלאָזען אין גאַנג זײַן פאַבריק, נישט קוקענדיג דערויף, װאָס די דײַטשע אָקופּאַנטען האָבען ממש חרוב געמאַכט די אײַנריכטונגען פון דער „װידזעװער מאַנופאַקטור".

אַ דאַנק אָסקאַר קאָהנען איז די לאָדזשער טעקסטיל אינדוסטריע באַלד נאָכ'ן קריג געװען בײַכולת צו באַנײַען איהר פּראָדוקציע.

אַפילו די ריזיגע שׂרפה, װעלכע האָט אויסגעבראָכען אין יאָהר 1922 אין דער „װידזעװער מאַנופאַקטור" האָט נישט אָפּגעשװאַכט אָסקאַר קאָהנ'ס ענערגיע.

מיט דאָפּעלטען ברען איז ער באַלד צוגעטרעטען צו רעסטאַװרירען די אָפּגעברענטע פאַבריקס־בנינים.

באַקומענדיג אין ענגלאַנד אַ הלואה פון 1 מיליאָן פונט שטערלינג, בויט אויס אָסקאַר קאָהן לויט'ן נײַעסטען סיסטעם אַן אַמעריקאַנער שפּינערײַ. אין יאָהר 1927 לאָזט ער אײַן די עגיפּטישע שפּינערײַ, װעלכע פּראָדוצירט גאַרן ביז'ן נומער 140. ביז דאַן האָט מען אַזאַ גאַרן געמוזט אימפּאָרטירען פון אויסלאַנד.

נאָכ'ן שװערען אינפלאַציע־פּעריאָד, װען ס'איז סטאַביליזירט געװאָרען די פּוילישע װאַלוטע איז פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן געװען דער ערשטער אין לאָדז, װעלכער האָט סובסקריבירט די אַקציעס פון „באַנק פּאָלסקי" פאַר 750 טויזענד גאָלד־זל.

נישט קוקענדיג אויף זײַנע גרויסע לייסטונגען פיהלט זיך פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן נאָך הײַנט יונג און מונטער און פיהרט אָן מיט דער גרויסער אונטערנעמונג, די „װידזעװער מאַנופאַקטור".

און אַפילו לעצטענס, װען די לאָדזשער אינדוסטריע פיהרט אײַן די לײַן־קאָטאָניזאַציע, איז פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן געװען פון די ערשטע, װעלכער האָט די דאָזיגע װירטשאַפטליכע אינאָװאַציע אָנגעװענדעט אין דער „װידזעװער מאַנופאַקטור".

פּראָפעסאָר אָסקאַר קאָהן

גרויסע אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע
צום 13־טען יאָהרטאָג פון עקזיסטענץ פון דער בית"ר־באַװעגונג

צום 13־טען יאָהרטאָג זינט דעם אַנטשטעהן פון דער בית"ר־באַװעגונג איז נעכטען אין פילהאַרמאָניע זאַל פאָרגעקומען אַ פּײַערליכע בר־מצוה אַקאַדעמיע אײַנגעאָרדענט פון לאָדזשער בית"ר.

די אַקאַדעמיע האָט געעפענט אַ ריזיגען עולם, אין איהר האָט אויך גענומען אָנטייל געמען ד"ר אבא אחימאיר פון ארץ ישראל. ער האָט אָבער צוגעשיקט אַ דעפּעשע, אַז צוליב זײַן קראַנקהייט קען צו דער אַקאַדעמיע נישט קומען.

די פּײַערונג איז געעפענט געװאָרען דורך דעם פאָרזיצער פון בית"ר, ד"ר אוזשביצקי, װעלכער האָלט אַ לענגערע רעדע װעגען די צילען און אויפגאַבען פון דער באַװעגונג.

נאָכדעם װי ס'װערען באַערט די קדושים אין ארץ ישראל, װערט געזונגען דורך דעם אויסערטעם כאָר דער פּוילישער הימן און התקוה, באַקומט דאָס װאָרט מאַגיסטער בעגין (װאַרשאַ), דער רעדנער האַלט אַ שיינע רעדע װעגען דעם לעבען, קאַמף און שטאַרבען פון יוסף טרומפּעלדאָר, װעמענס גײַסטיגע ירושה איז איבערגענומען געװאָרען דורך דעם בית"ר. אין אַ זייער שיינער פאָרם כאַראַקטעריזירט דער רעדנער טרומפּעלדאָר אַלס מענטש, מיט אַ שטאַרקען װילען, װעלכער האָט ליב געהאַט דאָס גאַנצע יודישע פאָלק אַלס גרויסער פּאַטריאָט און אידעאַליסט, ער פאָדערט אויף די יוגענד צו גיין אין די חרבות, װעלכע טרומפּעלדאָר האָט אָנגעצייכענט.

ד"ר אוזשביצקי ליענט דאַן די אָנגעקומענע באַגריסונגס־טעלעגראַמען: פון זאב זשאַבאָטינסקי, פון דער בית"ר'ישער הויפּט־לייטונג, פון דער נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָנדאָן, װאַרשאַ און לאָדז, פון קרן תל חי, בריתהחיל, ברית הצהר און אַנדערע.

די אַקאַדעמיע האָט דאַן באַשלאָסען אַרויסצושיקען צו זשאַבאָטינסקי'ן אַ דעפּעשע מיט פאָלגענדען אינהאַלט: „די יוגענד איז שוין רייף, מיר זענען גרייט", בײַ דער געלעגענהייט האָבען די פאַרזאַמעלטע אײַנגעאָרדענט פאַר זשאַבאָטינסקי'ן אַ שטורמישע אָװאַציע.

דערמיט האָט זיך פאַרענדיגט דער אָפיציעלער טייל פון דער אַקאַדעמיע.

צום סוף זענען פאָרגעקומען אויפטריטען פון דראַמאַטישען קרײַז בײַם בית"ר גימנאַסטישע איבונגען, איבונגען פון רעטונגס־מאַנשאַפט בײַם פּוילישען רויטען קרײַז און בילדלעך פון בית"ר־לעבען.

„גאָט, מענטש און טײַװעל"
הײַנט — דאָס לעצטע מאָל

װי עס איז געװען צו דערװאַרטען, האָט די סטודיענטען אויפפיהרונג פון „גאָט, מענטש און טײַװעל" געהאַט פרײַטאָג און שבת אַן אָנגעהײַערען ערפאָלג.

די העכסטמעריסטישע קאָנצעפּציע פון מאָריס שװאַרץ און דאָס שפּילען פון גאַנצען אַנסאַמבל מוז אַנטער־קענט װערען אַלס מעגליכע אויפגאַבע פון יודישער און אַלגעמיינער טעאַטער קולטור.

אין דער רעזשי האָט מאָריס שװאַרץ אויף אַ געלונגענעם אופן אַרויסגעבראַכט לעבען פון די רמזים און פײַנטעלער פון גאָרדינ'ס דראַמע און אין שאַרפע קאָנטראַסטען אַרויסגעבראַכט דעם קאַמף צװישען באַלעבאָס און אַרבייטער.

אין העליכע סצענעס האָט שװאַרץ אונטערגעשטראָכען די פאַלשקייט פון פּסעװדאָ פרומקײַט און די בזיונות פון די האַרעפּאָשניקעס, װאָס האָרעװען װי שקלאַפען צו באַשאַפען טליתים.

מאָריס שװאַרץ האָט געצייטיגט גאָרדינ'ס דראַמע און האָט זי אָנגעהויבט מיט קעמפערישען גײַסט פון דער הײַנטיגער צײַט.

„גאָט, מענטש און טײַװעל" װערט געשפּילט הײַנט 9 אַװענד צום לעצטען מאָל.

די הײַנטיגע פאָרשטעלונג איז אַ ספּעציעל פּײַערליכע, די פּרײַזען פון די בילעטען נידריגע.

גוט מאָרגען!
אַ נײַע „בראָנזשע" גייט אונטער!..

אין שייכות מיט'ן קאַמף געגען ... לעריי, זענען אויף פּעטריקאָװער ... אַרעסטירט געװאָרען 70 בעטלער

(פון דער כראָניק)

נעכטען איז אַהערגעקומען „געטרײַער לעזער" ... געקומען מיט אַ באַזוך אין דער רעדאַקציע ... מאָל האָט ער נישט געהאַט קיין טענה צום רעד... מאַר, ער איז סתם נישט געװען צופרידען.

— װאָס איז מיט איך, פּאַניע געטרײַער לעז... האָבען מיר איהם געפרעגט.

— נו, די מעשה מיט דעם קאַמף.

— מיט װעלכען קאַמף, אין שפּאַניען? ... שטאָט־ראַט? אין סים?

— עי, איך מיין דעם קאַמף.... מיט בעטל... דעם אמת זאָגענדיג, בין איך אַ געװעזענער פון ... ריי, אַז איך טוי אַמאָל אויפען בית־החיים צו א ... אָדער אַ יאָהרצײַט, און די בעטלער'ס באַפאַלען ...

— האַרעלעיבן, שענקט אַ נדבה פאַר אַן א... כאַלעקע, האַרעלעיבן, גיט אַ פּאָר גראָשען ... װיסטע אלמנה, אַז זיי באַפאַלען מיך װער איך ... װעאייש...

איך בין נישט געגען דעם קאַמף מיט בעט... אָבער איך מיין, אַז דער קאַמף מיט די בעט... װעט מיט דער צײַט שטאַרק פאַרברייט װערען ... דום װער אין לאָדז איז איצט נישט קיין בעט... אַלע זענען מיר בעטלערס. איהר זעהט אַ יוד, א... האָט אַן אייגענעם געשעפט, װאַגנט אין דריי ש... מיט אַ קוך, מיט װינטערדישע. מאַכט דעם אַנשט... אַ גביר, און אַז איהר װעט אַ קוק־טון די אינ... טע שורה, װעט איהר זעהן, אַז ער איז — א... לער!

הײַנט איז ער אַ פּאַפּיר־קאַנט װעבט אין ... שרײַבט װעקסלען און טשעקלעך. דאָס ... „גליטשט" זיך אין זאַקאַפּאַנע. ער אַליין „פ... ליעט" זיך אַפילו צו האָבען... „זאַפּאַרען" ... דער לעבער, אין שוהל ייצט ער אויף דער ... װאַנט, שבת באַקומט ער די בעסטע עליות, ... איז ער אַ גביר, און מאָרגען — אַ בעטלער!

װי איהר מיט או־ װי איהר שטייט, האָט ... בעטלער'ס. ס'דאַכט זיך זיי, אַז זיי האָבען ... און אין דער אמת'ן זענען זיי — בעטלער'ס ... זענען מיר בעטלערס

אָט פאַרװאָס איך שרעק מיך פאַר דעם ... מיט די בעטלערס.

אַב—נע...

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־געשל... קראַנקהייטען און מענער־שװע...
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּעטריקאָװער 10
161 פּעטריקאָװער 161
טעלעפ. 245-21
נעהמט אָן פון 8 ביז 2 בײַטאָג און פון 7 ביז ...
זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 בײַטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרײַז...

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען,
בעהאַנדלונג פון מענער־שװעכע
אויף אַלע ערטער פון קערפּער.
זאַװאַדזקאַ 6, טעל. 12-234
נעהמט אָן פון 8—11 נאַכמ. און פון 6—9 אָװנד. צװישען באַלעבאָס און אַרבייטער.

ר. איזראעל

אויף נאָוואַמיעסקאַ
שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזשער לעבען

45)

— פון װאַנען קומסטו דו

— איך בין אַביסעל זיך דורכגעגאַנגען, כ'האָב געמיינט, אַז דער קאָפּ־װייטאָג װעט מיר אויפהערען.

— האָסט גוט געטון, האָט זיגמונט געזאָגט, דאָס העלפט, אפשר װעסטו דו זיך צולייגען

דער חשד פון זיגמונטען איז געװאָרען בײַ איהם גרעסער.

— כ'װעל זיך נישט צולעגען, ס'װעט מיר גאָרנישט זײַן, ס'װעט מיר גאָרנישט געשעהען.

זיגמונט האָט נישט מעהר געװאָלט צילקען בעלעסטיגען מיט קיין פראַגען, ער האָט זיך אָבער גוט געמערקט אין קאָפּ אַרײַן איהר פאַרהאַלטען זיך, װאָס איז פאַר איהם געװען אַ רעטעניש.

צילקע האָט זיך אויפגעלעגט נישט דערפאַר, װײַל זי האָט געפיהלט אַ באַדערפעניש אויסצורוהען נאָר פשוט צוליב דעם, כדי פּטור צו װערען פון זיגמונטס געזעלשאַפט װאָס איז פאַר איהר געװען נישט צום אויסהאַלטען, זיגמונט איז טאַקע אַװעק און צילקע איז געבליבען אַליין, זי האָט נאָכאַמאָל איבערגעלייענט דעם בריף, צי זי האָט נישט קיין טעות.

ניין, ס'איז נישט געװען קיין טעות, דאָרט האָט זיך בפירוש געשריבען װעגען דעם, אַז מאיר ראָזען לעבט, מ'האָט דאָס פאַרזיכערט אויף דעם אופן, אַז ס'איז נישט געבליבען װעגען דעם קיין שום ספק.

צילקע איז אַזוי געלעגען אײַניגע מינוט אונבעװעגליך ביז זי האָט מעהר נישט געקענט אויסהאַלטען און האָט אויסגעבראָכען אין אַ ספּאַזמאַטישען געװיין ס'איז איהר געװען פיל אויפ'ן האַרצען און אויף דער נשמה. זי האָט דאָס אַלץ געמוזט אויסלאָדענען, פאַר װעמען זיך אַראָפּצורעדען דאָס האַרץ האָט זי נישט געהאַט, האָט זי געװיינט פאַר זיך און געזוכט אַ לינדערונג פון איהרע לײַדען און די טרעהרען, װעלכע האָבען געפלאָסען פון איהרע אויגען, פלוצלונג איז איהר אײַנגעפאַלען אַ געדאַנק

— צו װאָס לײַדען? צו װאָס לעבען װײַטער אין אַזעלכע שרעקליכע פּײַנען, אַז זי קען מאַכען דעם ענין לײַכט און קלאָהר.

— איך קען דאָך טון אַזוי, אַז אַלץ זאָל זיך ענדיגען און קיין שום פאַרװיקלונגען זאָלען נישט זײַן. זיגמונטען װעל איך דערציילען אַלץ אַזוי װי עס איז, כ'װעל גאָרנישט פאַר איהם באַהאַלטען, ער קען האַנדלען װי אַזוי ער װיל, איך װעל זײַן צופרידען אויב ער װעט מיך װעלען אָפּגטן, איך װעל דאָס אַפילו פאַרלאַנגען פון איהם, אויך דעם ענין מיט דעם קינד װעל איך פאַרענדיגען, איך האָב דאָך דעם אַדרעס פון העבריק פײַנבערג, װעל כער האָט מיך געדראָהט, װעל איך איהם פשוט שרײַבען, אַז דאָס קינד איז צו זײַן דיספּאָזיציע, ער קען זיך עס צוריקנעהמען, איך אַליין װעל בלײַבען דאָ און װעל װאַרטען אַזוי לאַנג ביז ס'װעט קומען אַ ידיעה פון מאירן, פון װאַנען איך װעל לעבען? דאָס איז שוין אַן אַנדער זאַך פון װאַנען לעבען אַזוי פיל הונדערטער טויזענטער מענשען? כ'װעל זיך שוין װי עס איז אַן עצה געבען...

אַלץ איז פלוצלונג פאַר איהר אַזוי קלאָהר געװאָרען, אַלץ אַזוי פשוט, ס'איז איהר געװאָרען גרינג אויפ'ן האַרצען װען זי האָט געפינען אַזאַ לײַכטען אויסװעג פון דער לאַגע, אַז װאָס עס װעט שפּעטער זאָגען מאיר װען ער װעט אַהיימקומען, דאָס איז שוין זײַן זאַך, ער װעט קענען טון װאָס ער װעט װעלען, איך װעל זיך נישט אַקעגענשטעלען, מ'דאַרף האָבען דעם מוט צו טראָגען די קאָנסעקװענצען פאַר די זאַכען, װעלכע מ'האָט אַליין געטון.

באַלד איז אָבער דער דאָזיגער געדאַנק פאַרשװוּנדען און ס'האָט זיך געפּלאָנטעװעט אַ נײַער

— און װאָס װעט זײַן, אַז מאיר לעבט נישט מעהר. און דאָס איז דאָך גאַנץ װאָהרשײַנליך, פון װאַנען האָב איך דען די זיכערקייט, אַז עס איז אַזוי װי עפּיס אַ דײַטש מיידעל שרײַבט אין בריף און נישט אַזוי װי ס'האָט מיר געשריבען מײַן מאַן אַליין און דער רויטער קרײַז. װי קען דאָס בכלל מעגליך זײַן, אַז ער זאָל לעבען און איך זאָל נישט װיסען דערפון, װי האָב איך דען געקענט אַפילו אויף איין מינוט טראַכטען װעגען דעם, אַז דאָס איז געשריבען אין דעם נאַרישען בריף איז אמת.

— װאָס פאַר אַ נאַר איך בין, האָט צילקע זיך אַליין אויסגעלאַכט און אָנגעהויבען שמייכלען דורך די טרעהרען װאָס האָבען זיך נאָך געקײַקעלט אויף איהר פּנים, צי איז נישט בעסטע זאַך זיך גאָרנישט װיסען צו מאַכען װעגען דעם אַלעם און לאָזען דאָס לעבען װײַטער לויפען אַזוי װי ביז איצט און זיך נישט איבערנעהמען מיט קיין צופעליגע שטערונגען, װעלכע קומען אַרײַן אין דערמיט.

און אויף דער געדאַנק איז פאַר צילקען אין איצטיגען מאָמענט געװען אַזוי פשוט און פּראָסט, אַז זי האָט נישט פאַרשטאַנען פאַרװאָס זי האָט אַנדערש געטראַכט.

הגם זי איז נאָך נישט געװען גאַנץ אין אָרדנונג מיט זיך איז זי אָבער געװען פיל רוהיגער װי פריהער, די ערשטע גרויסע איבעראַשונג און שרעק איז אַריבער און זי האָט זיך אָנגעהויבען אָפּצוטרייסלען פון דער פאַרצװייפלונג, אין ... זי איז לכתחילה געװען אַרײַנגעפאַלען.

קאַפּיטעל 12
זיגמונט איז חושד

בײַ זיגמונטען איז אַװעקגערויבט געװאָר... רוה, ער האָט געהאַט אַ פּראַקטישען שכל און ... זאַך האָט ער גענומען נישט פון געפיהלס... פונקט, נישט פון דער זײַט פון סענטימענט... פון דער ריין פּראַקטישער, אָדער װי ער האָ... גערופען, סוחרישער זײַט, אויך אין דעם פאַ... ער באַלד אַדורכגעזעהען, אַז ס'קומט עפּיס ... און דיקא אַזאַ זאַך, װעלכע צילקע װיל ... איהם אויסבאַהאַלטען, דאָס האָט איהם נישט ... אינטריגירט נאָר אויך איהם אַרײַנגעבראַכט ... אַ מורא, אַז ס'קען עפּיס פּאַסירען אַזעלכעס ... װעט איהם אינגאַנצען צוברעכען. צו דעם האָ... נישט געװאָלט דערלאָזען, דער דאָזיגער עגאָ... עקשן און קאַריעריסט, האָט נישט געקענט דער... דעם געדאַנק, אַז ס'קען פאָרקומען עפּיס אונ... אומגערעכטעס, װאָס זאָל האַמעװען זײַן ... און קאַריערע, דערצו האָט, לויט זײַן מיי... נישט געקענט קומען און דאַריבער האָט ער באַ... סען דעם ענין באַלד אויפצוקלעהרען, נישט א... פען, נישט באַהאַלטען, נישט אָפּנאַרען זיך און ... װעלען אװעקקוקען פון זאַכען, װעלכע קומע... פאַר זײַנע אויגען.

אמת, אַז צילקען האָט ער פאַרגעטערט ... געװען דער אײנציגער מענש אין דער װעל... װעלכען זיגמונט װרובעלטשיק האָט זיך באַ... מענשליך און מיט אַ געװיסען סענטימענט, ... איז אָבער שטענדיג אַרויסגעקומען גראָב און ... אידעאַל. — אָבער אין דעם פאַל האָט ער ... נישט װעגען דעם געטראַכט און האָט באַ... פאַר יעדען פּרײַז אין דער װעלט זיך צו ד... טען װאָס ס'איז פאָרגעקומען מיט צילקען, און ... פאַר אַ שייכות ער אַליין האָט דערצו.

(המשך קומט)

ווער ס'גנבעט צוליב געוואוינהייט און נישט צוליב נויט, גענימט נישט פון דער אמנעסטיע

אינטערעסאנטער פראצעס פון א לאדזער גראנד-דאמע, פרוי פון א רייכען פאבריקאנט, וועלכער האט זיך אויסגעלענקט מיט א האלב-מעטערדיגען סענדאק

די פרוי פון היגען פאבריקאנט ד. ל. האט א שוואכקייט צו קלעפטאמאניע, דאס איז ר"ל אזא חולאת, אויף וועלכען ס'ליידען מעהרסטענס פרויען פון שיינע בעלי-בתים און וועלכע הריקט זיך אויס אין דעם, אז צו וואס זיי זאלען זיך טאר נישט צו-ריהרען, קלעפט זיך אלעמאל עפעס צו.

אין די לאדזער קראמען און יאטקעס קאן מען אויסגעצייכענט די בריפקע פון דער דערמאנטער מאדאם ל. מיטן גרויסן קאפ געטליענטע לאקען און טיפען גראטאטענעם מאנטעל און דעריבער אזוי ווי זי טרעט נאר איבער די שוועל פון א געוועלב, ווערען באלד איהרע לענגליכע הענט גענומען אונטער א שטרענגע אבסערוואציע.

כאפט זי זיך גלייך, אז מ'קוקט זי, ווערט זי שנעל העזיזיק און ווישט א צווייטען פלאן, וואו ס'-ועט זיך אבער יא לאזען עפעס „פארדינען".

איינמאל, אין א געוויסען האנערשטאג אויף דער נאכט געווען איז דאס סוף אקטאבער 1935, האט די האזיזין בראנדעסין אפגעשטאטעט א וויזיט אין א ניי - ערעפענטען פיש - געוועלב אויף פילסודסקיעגא גאס, זי האט אנגעהויבען צו נישטערען אין באסיין פיש און האט אזוי לאנג געדינגען און געהאנדעלט, געטרימאשעט און געדרייט מיטן געפודערטען נעזעל ביז זי האט מקבר געווען אין דער איינקויף-טאש א האלב-מעטערדיגען סענדאק און אוועק זיך געלאזט צו דער טיר.

צום מאלער האט דער פישער זי פונדעסטוועגען ערטאפט, ער האט גלייך ארויסגעצויגען פון דער טע שע דעם פארדינטען פיש און מיטן זעלבען סענדאק איהר אויסגעמאסאזשירט דאס געמאקטע נעזעל.

נאר אין פארבייגעגאנגען א פאליציאנט און דער ויסערדיג זיך וועגען משא ומתן האט ער די פארדיר גדין גלייך מיטגעפעטע אין קאמיסאריאט.

מ'האט די מאחאם צוגעצויגען צו פאראנטוואָרט ליכקייט און אונגעקלאגט אויף דער באשולדיגונגען אנק און אזוי ווי דאס איז ביי איהר שוין נישט נע ען קיין ערשטליננג איז זי פארמשפט געווארען אויף יאהר תפיסה.

די באלעבאסטע האט רעקלאמירט און אפעלאציע, שטעלט די בעסטע אדוואקאטען. ס'האט איהר אבער גארנישט געהאלפען. דער פראצעס איז ארורך אלע געריכטס - אינסטאנצען און דער זעלבער פסק-דין איז ענטגילטיג באשטעטיגט געווארען.

האט מען זיך דאן פאר איהר גענומען פאמיהען אז די פארעפענטליכטע אמנעסטיע זאל אויך אויף איהר חל זיין, און אויך דער פרוב איז נישט געלונגען.

דאס העכסטע געריכט האט די רעציזיע פון די פעשניקא ניוידעריגע געריכט - אינסטאנצען וועגען נישט אנוועג דען לגבי איהר די אמנעסטיע אנערקענט פאר באר גרינדעט איינגעפינעוודיג אז דער וואס גנבעט צוליב געוואוינהייט גענימט נישט פון דער אמנעסטיע.

די אריסטאקראטישע לקח'נטע האט מען טאקע די טעג ארייגעטריקט אין פענסיאנאט אויף קאר...

ארגוס

ציפער-לאטעריע

די דאזיגע נייע ארט לאטעריע זאל אינגיכען איינגעפיהרט ווערען ביי אונז

דעם וואגנער האט אין סיים אויפגעהויבען די פראגע וועגען בילדען א מלוכה'שע ציפער-לאטעריע.

ווי מיר דערוויסען זיך האבען זיך מיט דעם דא-זיגען ענין ערנסט פאראינטערעסירט די ברייטע גזעלשאפטליכע קרייזען און אט צוליב וואס.

מען וויל שאפען פון דער ציפער-לאטעריע א מי-טעל צו באקעמפען דעם געהיימען האזארדען קאר-טען שפילען.

ארייננבריינגען דעם פינאנץ-אמט א גרויסע סומע געלט, וועלכעס די באפעלקערונג טוצט סיי ווי נישט אויס אויף פראדוקטיווע צוועקען.

אין איטאליע האבען צווי מלוכות פון פארשי-דענע מלוכה'שע סטרוקטור איינגעפיהרט ביי זיך די ציפער-לאטעריע און פיהרט זי מיט גרויס דערפאלג און נוצען סיי פאר דער געזעלשאפט סיי פאר דעם פינאנץ-אמט: דאס זענען עסטרייך און איטאליען.

אויך ביי אונז איז צו ערווארטען, אז די דאזיגע לאטעריע וועט געוואונען די סימפאטיע פון די ברייטע מאסען און וועט זיך אין א שנעלען טעמפא אנט וויקלען.

באזייטיגט די שטרייקענדע מייסטערס

אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

(א) דער שטרייק פון די מייסטערס אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור" דויערט. הגם זיי זענען עהערנעכטע, — בעת זיי זענען ארויס פון די פאבריק-מויערן אפצונעמען די עסענס, וואס זענען זיי געבראכט געווארען דורך זייערע משפחות — באזייטיגט געווארען הינטערן טויער דורך פייער-לעשער לויט אן אויפטראג פון דער אדמיניסטראציע.

נעכטען זענען אין שייכות מיט'ן שטרייק פון די מייסטערס אין דער „ווידזעווער מאנופאק-טור" פארגעקומען ספעציעלע בעראטונגען אין מייסטער-פעראיין אויף זשעראמסקיעגא 74.

עס איז באשלאסען געווארען פארטצוזעצן די שטרייק-אקציע ביז צום פולשטענדיגען נארמי-רען די ארויסגערוקטע פאסטולאטען און אונטער-שרייבען דעם קאלעקטיווען אפמאך.

אין משך פון דער לויפענדער וואך זאלען באנייט ווערען די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען דעם אפמאך.

נלייכצייטיג וועט די וועבערי-אפטיילונג, וועלכע איז אפגעשטעלט געווארען דורך דער דירעקציע, מחמת מאנגעל אין טעכנישען אויפזיכט דערווייל נישט זיין טעטיג און די ארבייטער וועלען נישט ארבייטען.

פעסטגעשטעלט דעם טעקסט

פון דעם קאלעקטיווען אפמאך אין דער בוי-אינדוסטריע

(א) אינ'ם לאקאל פון ז.ז.ז (קילינסקיעגא 100) איז פארגעקומען א זיצונג פון דער צווישנ-פאראיינס-קאמיסיע, מיט'ן אנטייל פון 5 ארגאני-זאציעס פון ארבייטענדע אין דער בוי-אינדוסטריע.

אין רעזולטאט פון דער דאזיגער קאנפע-רענץ איז ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארן דער טעקסט פונ'ם קאלעקטיווען אפמאך פאר דער דא-זיגער אינדוסטריע אין דעם לויפענדען יאהר, וועלכער וועט דעם 2 ד. ח. איבערגעשיקט ווערן דעם ארבייטס-אינספעקטאר מיטן פארשלאג צו-נויפצורופען א בשותפותדיגע קאנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער.

א געלעגענהייט, וואס איז זעלטען

דער איינציגער אין אונזער שטאט ווארען-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראָ-קיטשינער 54, צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16 א דאנק די אומגעוועהנליכע נידריגע פרייזען צו וועלכע עס ווערען פארקויפט אלערליי סחורות, איז געווארען די פאפולערסטע האנדעלס - פלאצובקע אין אונזער שטאט.

איצט, בעת דער ווייסער וואך, שטרעבט דער „קאנסום" צו ערהאבערען דאס גאנצע קויפענדע לאדז צוליב'ן קאלאסאלען אויסוואהל פון זעמטליכע סחו-רות און צוליב די ביליגע פרייזען.

KINO-TEATR
MIRAŻ

פון פילם פון דער פוילישער פראדוקציע

Trędowata

אין די הויפט-ראלען:
M. Cwiklińska,
K. Junosza Stępowski,
Brodniewicz.

אנהויב 4 נאכמיטאג

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), יאנקע-לעוויטש (אלטער מארק 9), סטאנקיעוויטש (פא-מארסקא 91), באדקאווסקי (זגיערזקא 45), גלו-כאווסקי (נארוטאוויטשא 6), העמבורג (גלובנא 50) פאוולאווסקי (פיעטריק. 307).

נאך וועגען דער עפידעמיע פון דער גריפע

די עפידעמיע פון דער גריפע, וואס האט לעצ-טענס אזוי סעפורשוועט איז ביי אונז אין לאנד אויס-געלאשען.

די פאלגען זענען געווען אזוי געפעהרליך, אז מ'וואלט זיך הייטס באדארפט פארטראכטען, וואס פארא מיטלען און אופנים זענען פאראן, וואס וואלטען געקענט אונז פארהיטען פון דער קרענק.

מ'דארף אנערקענען, אז ס'איז אהן צווייפעל פעסטגעשטעלט געווארען, אז די גריפע האט געמאכט די גרעסטע פארוויסטונג דארט, וואו מ'האט נישט געזארגט וועגען ריינקייט פון דער וואוינונג. דאגעגען די, וועלכע האבען סיסטעמאטיש פארטערירט די פאדלאגע מיט דער מאשטש „דאפראלין", ד. ה. זיי האבען געזארגט פאר דער ריינקייט פון דער שטוב, זענען געווען אממייסטען ווידערשטאנדפעהיג.

לאמיר געדענקען. אז דאס ריינקייט פון דער שטוב, וואס מ'קען דערגרייכען א דאנק דער אידעאַ-לער מאשטש „דאפראלין" איז דער ערשטער מיטעל אין קאמף מיט דער גריפע.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון פאבריקס-מייסטערס

(א) נעכטען איז אינם זאל פונ'ם קינא „פשעדוויאשניע" פארגעקומען די יעהרליכע אל-געמיינע פערזאמלונג פון דער לאדזשער אפטיילונג פונ'ם אלפויליש פאבריק-מייסטער-פארבאנד.

אין דער דאזיגער פערזאמלונג האבען אנטייל-גענומען אן ערך 1,250 מאן.

נאך די אבגעגעבענע באריכטען, איז גע-וועהלט געווארען א נייע פארוואלטונג.

שפעטער איז אנגענומען געווארען א רייה רעזאלוציעס וועגען א קאנטראלע איבער דער ארבייטס-צייט, וועגען נישט צולאזען צו דער ארבייט נישט קוואליפיצירטע מייסטער. וועגען אונטערנעמען אן אקציע פאר א קאלעקטיווען אפמאך א. ד. גל.

די פערזאמעלטע האבען אויך פראטעסטירט געגען דעם באנוצען פייערלעשער אויף צו באזיי-טיגען פון פאבריקען ארבייטער און מייסטערס, בעת זיי פירען אן עקאנאמישע גערעכטע אקציע.

דאס רויכערן טאבאק, פאראורזאכט א געלען, ברוינעם אדער שווארצען צייכען אויף די ציינער. ס'איז דעריבער א נויטווענדיגקייט פאר די רויכערער וואס שטרעבען צו פארהיטען זיך געגען א מיאוס'ן אויסזעהן פון די ציינער, טעגליך סיסטעמאטיש צו פלעגען זיי מיט דער צייהן-פאסטע אדאל.

די צייהן-פאסטע אדאל רייניגט גריטליך, נישט אנגרייהרענדיג די עמאליע.

א דאנק דער ריינער אנטהאלטונג פון קאלאידאר-לע סובסטאנצען, פארשווינדט דער אונאנגענעהמער ריח ווי אויך די מיאוס'ע צייכענס פון די ציינער, וואס ווערען ארויסגערופען מיט'ן רויכערן, שווענקעל מיט די רעשטלעך פון די מאכלים אדער געטראנקען.

א דאנק דער צאהן-פאסטע אדאל — ווייסע ציינער און א ריינער אטעם.

סאשא לעאנטיעוו און האלינא ראד-לינסקא אין לאדז

דינסטאג דעם 2-טען מערץ האלב ניין אין אווענד וועט אין פילהארמאניע זאל פארקומען א גרויסער טאנץ-פעסטיוואל פון וועלט-בארימטען סאשא לעאנטיעוו און האלינא ראדלינסקא, פרימא באלערינא פון „טעאטר וויעלקי" אין ווארשא, לאורעאטקע פון אינטערנאציאנא-לען טאנץ-קאנקורס אין ווין, אין פראגראם: רעליגיעזע טענץ, „סאלאמע", קאוקאזישע, סלאווישע, כאראק-טעריסטישע רוסישע טענץ און אנדערע.

ביים פארטעפיאן פראפ. אנא פלעק, קאפעלמייסטער פון דער וויענער אפערע. בילעטען צו באקומען אין פיל-הארמאניע.

פון די פוילישע טעאטערס

אין פוילישען טעאטער ווערט היינט 7.30 אווענד געשפילט „פאוואודזש".

— אין טעאטער פאלסקי ווערט היינט 8.30 אווענד געשפילט „פראפעסיא פאני ווארען".

— אין פאפולארני טעאטער ווערט היינט 8.30 אווענד געשפילט „דאמי אי הוזארי".

...ער גורל פון א פרוי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

— דאס איז גארנישט! שפיאנען וויסען ווי זיך ...צוהיטען.

— איך וועל אייך זאגען וואס פריילין קלעריאן ...זי איז א יונגע פרוי מיט א קינסטלערישען טעמ-...פעראמענט, מיט ווילדע קאפריזען, מיט אן אומרו-...ער נשמה. זי איז זעהר באגאבט, און ווען זי נייט ...גוטע וועגען וואלט זי א סך געקאנט דערגריי-...חברט זי זיך אבער מיט מאטא הארין, און יענע ...אויך איהר א שרעקליכען איינפלוס, פיהרט איהר ...די וועגען פון א קורטיזאנקע... און עס איז נאטס ...זנות אויף איהר, וואס זי איז אריינגעפאלען אין ...ענט פון דער האלב רעגענערירטער, האלב מאָ-...צוטאלער פרוי...

— אויף מאטא הארין האבען לעצטענס גענומען ...ן חשד'ן! מען לאזט אונז וויסען פון לאנדאנער ...שלאנד יארד, אז מיר זאלען אויף איהר האלטען ...ליאויג.

— וועגען מאטא הארין קאן איך אויך גארנישט ...

— איז דאך מעגליך אז די פריילין קלעריאן זאל ...זיין פארמישט.

— ניין און ניין!

הער אנדריי, מארים האט מיר היינט דערציילט אז ער איז ביי איהר געווען ביי דער קלעריאן און ער האט דארט געזעהן איהר שאפער, וועלכער געפעלט איהם עפעס נישט.

— זעהט איהר, דאס איז מעגליך; אזוי ווי א סך פון פריילין קלעריאנס באקאנטע זענען חשוידונגם-ליט, איז גאנץ מעגליך, אז מען האט איהר אונטער געשטעלט א שאפער א שפיאן, דאס איז מעגליך!

— איינגע פון מיינע מענשען שפיאנירען איהם נאך, דעם שאפער איהרען.

— חאם איז גוט!

אלעקסאנדער איז א ווייל געזעסען פארטראכט, ווי ער וואלט אפגעוואוגען און אפגעמאסטען אלע פאר-דאכטען און פרובירט קומען צו עפעס א באשלוס, נאכדעם האט ער זיך אפגערופען:

— אנדריי! — היינט ביינאכט איז דאך דער גרויסער פאריזער אקטואַרען-באל!

— יא!

— אלע וועלען טראגען מאסקעס!

— געוויס!

— פריילין קלעריאן וועט דארטען זיכער זיין!

— זיכער!

— טא הערט־זשע זיך איין, וואס איך וועל טון! איך וועל באלד אוועקשיקען א פאר פון מיינע מענ-שען, זיי זאלען נאכשפיאנירען פריילין קלעריאן אום צוזעהן וואסער קלייד זי וועט טראגען היינט ביי-נאכט צום באל. לויט דער קלייד וועל איך שוין וויסען ווער זי איז. איך וועל אויך טראגען א מאס-קע. איך וועל זי איינלאדען צו א טאנץ און איך וועל זיך מאכען, אז איך בין איינער פון די דייטשע שפיאנען, איך קען א פאר פון זייערע פארזלען, פון די געהיימנישפולע ווערטער, מיט וועלכע זיי דער-קענען זיך איינער דעם צווייטען. מיר איז אויך געלונגען אויסצוגעפינען א פאר פון די סימנים, וואס זיי ווייזען זיך, כדי צו איבערציינען, אז זיי זענען קאלעגען פון פאך. איך וועל דאס אלץ נוצען צו דער פריילין קלעריאן. און אויב זי וועט מיך נישט פארשטיין און נישט וויסען, וואס איך מו, וועל איך כאטש אביסעל זיין איבערציינט, אז זי ארבייט נישט פאר דעם דייטשען שפיאנאזש: אויב אבער זי זאל מיר ענטפערען....

— טוט ווי איהר פארשטייט. נאר די ארבייט איז ארויסגעווארפען!

קאפיטעל 24

דער יערליכער פאריזער אקטיארען-באל איז שוין געווען אין פולען שוואונג. ווען אנדריי איז ארויפ-געקומען אויף די ברייטע, מארמארנע טרעפ, וואס זענען געווען פארפלייצט מיט שיינע ליכט-עפעקטען, אויף ביידע זייטען פון די טרעפ זענען געשטאנען גרויסע וואזאנען און געשפריצט זיסען דופט פון פרישע בלומען. לאקייען אין הויטע רעקלעך מיט בליאסקענדע מעשענע קנעפ זענען געשטאנען אויס-געשטעלט און געוויזען דעם וועג.

ער איז אריינגעגאנגען אין מעגערשען גארדעראב צימער, וואס איז ... אויסגעמעבלירט ווי דער שענסטער סאלאן. די בענקלעך און סאפעס באצויגען מיט הויטע פלוש און א גרינער טעפיך אויסגעשפרייט אויפן דיל, ווי טידעריג טעשווירען גראז.

ער איז צוגעגאנגען צו א שפיגעל און אריינגע-קוקט. א שווארצער טיוואל-קאסטיום האט שמאל ארומגענומען זיין דינער פיגור און א שוואַרצע מאסקע האט פארשטעלט זיין פנים. ער האט מרויעריג א שמייכעל געטאן.

„איך בין איצט אין מיין ריכטיגער ראלע".

ער איז צום באל געקומען נישט זיך אמוזירען. ער האט געדארפט הארכפיהרען עפעס זעהר א וויכ-טיגע זאך. און נישט מיט טיוועלישע אבזיכטען איז ער אהער געקומען, נאר פארקעהרט: צו ראטעווען א מענשליך לעבען, צו ראטעווען רחל'ען.

בשעת ער איז בייטאג געזעסען ביי אלעקסאנ-דערן און אזוי שטארק געלייקענט און אנגעוויזען די אונמעגליכקייטען, אז רחל זאל זיין א שפיאן, האט ער זיך אליין מעהר און מעהר איבערצייגט, אז זי ארבייט פארן דייטשען שפיאנאזש.

ווען ער איז געקומען אהיים און איבערגעלייענט אין זיין נאטיצבוך אלע פאקטען, וואס ער האט וועגען איהר געוואוסט: איהר געהיימנישפול וועלען אנטר-לויפען פון מאריסן, איהר ליבע וואס זי האט גע-פיהרט מיט געבריאלן, דאס באמבארדירען דעם לופט-פארט גלייך נאך זיין אפפאהרען פון פאריז, די דערשראקענקייט און געמומעלטקייט פון איהרע באדינער ווען ער, אנדריי, איז ביי איהר מיט א פאר וואכען צוריק געווען) און זיי געזאגט, אז ער איז א דעטעקטיוו — האבען איהם איבערצייגט, אז זיינע פארדאכטען זענען גערעכטפארטיגטע...

(פארטזעצונג קומט)

ספארט-בעוועגונג

מכח די אנטי-יודישע פארשלאגען איז די אלגעמיינע ספארט-פארבאנדען

נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען די אלגעמיינע פארזאמלונג פון פוילישען ליכטאטלעטישען פארבאנד. ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהן, האבען די פארשטייער פון פויזען און פאמערן אריינגעטראגען א פארשלאג וועגן אויסשליסען פון פארבאנד די יודישע ליכטאטלעטישע קלובען און די יודישע ספארט־טוער אויפן ליכטאטלעטישען געביט.

די אקציע אויסצושליסען יודען פון די אלגעמיינע ספארט - פארבאנדען ווערט קאנסעקווענט געפירט. אויף די אלגעמיינע פארזאמלונגען פון די קרייז־פארבאנדען און פון די לאנדעס - פארבאנדען ווערען די דאזיגע פארשלאגען כסדר אריינגעטראגען. ביז איצט האט מען נאך נישט געזעהן קיין נעגאַ-אקציע פון די יודישע ספארטלער, ווייל דאס איז נישט נויטיג געווען. אזא פארשלאג קען לעת-עתה נישט אנגענומען ווערען, ווייל ער איז געגען די איצטיגע סטאטוטען פון די ספארט־פארבאנדען. זי קען אפילו צוליב דער זעלבער סיבה נישט קומען אויף דער טאג-ארדנונג. כדי איהם צו קענען באטראכטען דורך אן אלגעמיינע פארזאמלונג וואלט מען געדארפט ענדערן די סטאטוטען פון די לאנדעס־פארבאנדען.

צוליב דעם זעלבען טעם האט דער פארזיצער פון דער נעכטיגער אלגעמיינער פארזאמלונג פון ליכטאטלעטישען פארבאנד, נישט דערלאזט דעם פארשלאג אויף דער טאג-ארדנונג, אן ענליכע לאגע איז אויך געווען אויף דער אלגעמיינער פארזאמלונג פון ציקליסטען - פארבאנד.

פון נעכטען אן איז שוין די לאגע געווארען שווערער און ערנער. צוזאמען מיט'ן נישט צולאזען דעם אנטי־יודישען פארשלאג אויף דער טאג-ארדנונג איז אויך אנגענומען געווארען א צווייטער פארשלאג וועגן שאפען א קאמיסיע וואס דארף זיך פארנעמען מיטן ענדערן די סטאטוטען פון פארבאנד. מ'קען חושד זיין, אז ביים ענדערן די סטאטוטען וועט אריינגעשטעלט ווערן דער אריער־פאראגראף. עס

איז דעריבער שוין געקומען די צייט ווען א גע[...] אקציע מצד די יודישע ספארטלער אין דער ה[...] פראגע.

S.

פייערליכע פארטיילונג פון פריזען פאר יוגענטליכע אין „בר-כוכבא"

אונטער דעם פארזיץ פון יוביארען־אפוטרופוס ה' ראגאזשינסקי, איז שבת, ד. 27 פעברואר ה.י. פארגעקומען די פייערליכע פארטיילונג פון פריזען פאר יוגענטליכע אין „בר־כוכבא". איז די שיין־דעקארירטע זאלען פון קלוב האט זיך פארזאמעלט אן עולם פון קרוב 200 יוגענטליכע (יונגלעך און מיידלעך ביז 18 יאהר). נאכ'ן אפשפילען פון „התקוה" און אנטהילונג פון קלוב־פאהן, באקענט ה' ראגאזשינסקי די פארזאמעלטע יוגענטליכע מיט דער חשיבות פון דער פייערונג, וועלכע איז א 3־פאכע צוליב'ן פארענדיגען די יעהרליכע טעטיגקייט פון יוגענטליכע, פארטיילען די פריזען און אנהויבען פון נייעם יוערביר־ און פראפאגאנדע חודש אויפ'ן יאהר 8־1937.

דאן באקומט דאס ווארט דער פרעזעס פון קלוב ה' ד"ר י. האנדזעל. דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף די אויפגאבען פון די יוגענטליכע אין דער צייט, ווען דער יודישער האריזאנט איז פארוואלקענט. דערשעצענדיג די וויכטיגקייט פון פריז אלס מיטעל צו דערהויבען די קלאס פון פיזישער דערציהונג, אפעלירט ער צו דער יוגענט, אז זי זאל אויך געדענקען, אז דער פריז דארף אייגענטליך דינען אלס סימבאל פון צוגעבונדענקייט און פאר־ווייליגקייט פאר „בר־כוכבא", וואס איז נאר א באר שטאנד־טייל פון אלגעמיינעם בנין, וואס הייסט פאלק.

אין נאמען פון דער לייכט־אטלעטישער סעקציע און ספארט־שפילען פארטיילט דער אינסטרוקטאר און לייטער פון דער סעקציע ה' וואידיסלאווסקי, די פריזען. דעם 1־טען פריז פאר'ן שטער־רונגס־לויף האט באקומען וואלנערמאן. דעם 2־טן פריז פאר דערגרייכען די גרעסטע צאהל רע־קארדען אבראמאוויטש. עס זענען אויך גע[...]רען אויסגעצייכנט: באקסענבוים, קאזשמינסקי, [...] זשעפקאוויטש.

באדאנקענדיג דעם אינסטרוקטאר פון די [...]גענטליכע, ה' מ. ראכמאן, פאר זיין פרוכט[...]ער און אפפעריוויליגער ארבייט ביז איצט, של[...] ה' ראגאזשינסקי, א גטער די קלאנגען פון „התק[...] דעם אפיציעלען טייל.

עס זענען דערנאך פארגעקומען רעציטא[...] פון באגאבטען און טאלאנטירטען ארטיסט, [...] ראזענבלום, און די יוגענטליכע האבען זיך [...] א גוטער שטימונג פארוויילט ביז שפעט או[...]

פוטבאל-מעטשען

רוך — איסקרא (שלעזיען) 1:12

א. ק. ס. — ק. פ וו. (אסטראווו) 4:10

שווים-מעטש אין לאדז

יוגענד - רעפרעזענטאנץ פון ווא[רשא] — יוגענד - רעפרעזענטאנץ [פון] לאדז 4:16.

באקס-מעטשען

אקענטשע (ווארשא) — י.ק.פ. (לאדז) [...]

זיעדנאטשאני (לאדז) — גייער [...]10

רינג-קאמף

[י.] ק. פ. — ווילנע 6:16.

[ק]רושענדער — זיעדנאטשאני 18 [...]

פראפאגאנדע און ווערביר חודש פאר יוגענדליכע

דערשאצענדיג די וויכטיגקייט פון דער ארגאני־שער גאנצקייט צווישען דעם עלטערען און יונגערען עלעמענט פאר דער ווייטערע אנטוויקלונג פון דער קערפערליכער און גייסטיגער קולטור אין די ברייטסטע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאפט, לענקט די פארוואלטונג פון „בר־כוכבא" א באזונדערע אויפמערקזאמקייט אויף די יוגענטליכע, דער אויסגאנגארדער פון צוקונפטיגע אויסגעשולטע טורנער, אינסטרוקטארען און פיהרער פון קלוב. עס איז מעקענסיוערט, אז אפילו אין די איצטיגע צייטען דערשאצט מען נישט געהעריג אין א טייל יודישע קרייזען די וויכטיגקייט פון דער הארמאנישער אנטוויקלונג פון קערפער און גייסט פאר די יוגענטליכע, וואס דריקט זיך אויס אין דער פאסיווער, אדער אפילו נעגאטיווער באציהונג פון א טייל עלטערען צום ספארט. דעריבער ווערט אין די ראמען פון ווערביר און פראפאגאנדע חודש אין בר־כוכבא אויך דורכגעפיהרט איינציגע אויפקלער־רונגס אימפרעזען, וועלכע דארפען באקענען די באזוכער מיט די אויפגאבען און צילען פון ספארט וועזען ביי יודען באזונדערס אין איצטיגען שווערען מאמענט. א חוץ „די פיזיש־ספארטליכע אויסשולונג באקומען די יוגענטליכע אויך א געזעלשאפטליכע דערציהונג, דאס ווערט איהר דערמעגליכט א דאנק די זעלבסט־פארוואלטונג פון יוגענטליכע מיט וועלכע עס פיהרט אן דער דעלעגירטער אפוטרופוס מ:ד דער פארוואלטונג פון „בר־כוכבא", ה' מ. ראגאזשינסקי, וועמענס קאנטראל עס אינטעגרירט די גאנצע ספארטליכע און קולטורעלע ארבייט. ארגאניזאציאנעל איז די ארבייט פונאנדערגעטיילט צווישען פאכמענישע אינסטרוקטארען פון באזונדערע ספארט צווייגען.

אין ראמען פון פראפאגאנדע חודש זענען שוין דורכגעפיהרט געווארען (2 פראפאגאנדע אימפרעזען און, א באריכט פארזאמלונג) לויט'ן קאלענדאר זענען פאראויסגעזעהן פאלגענדיגע ווייטערע אימפרעזען: 1) ד. 13 מערץ ה. י. א רעוויו פון מוסטער טרעינינגען פון אלע ספארט געביטען פאר יוגענטליכע 2) ד. 17 ה. ח. א פראפאגאנדע מעטש פון ספארט־שפילען (אין גימנאסטישען זאל אויף שטערלינג־גאס) 3) ד. 20 ה. ח. א לויף פארמעסטונג אויף ל. ק. ס.־סטאדיאן פאר יוביארען און יוביארקעס (פאר אנגעשלאסענע און נישט אנגעשלאסענע אין ספארט־פארבאנדען), 4) ד. 25 ה. ח. פייערליכע שליסונג פון ווערביר און פראפאגאנדע חודש מיט וועלכע ווערט געוועזען א יושר, אז די יודישע געזעלשאפט זאל מיט א גרעסערע אקטיוויטעט, יוי ביז איצט, אונטערשטיצען, סיי מאראליש סיי מאטעריעל, אלע אונטערנעהמונגען פון עלטעסטען יודישען קלוב אין קאנגרעס פוילען „בר־כוכבא".

ס'ווערט געזוכט
א דרוק = מאש[ין]
א צילינדער, א האלבער בויגען [...]95 (ליליפוטקא). — אפערטען אונטער [...] אין אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסב[לאט]"

קליינע
אנאנסען
ו זלאטי
אנאנס ביז 25 ווערטער

פרייע פאסטען
מיידלעך צו שידלקאווע [...] קענען זיך ווענדען אין באלאנס[...] געשעפט „טריומף", זגערזשער 3.

א מאשינערין צו סוועטערס, [...] נייט וועסטען מיט פאדשעווקע, [...] מעלדען גדאנסקא 4, פראנט, 3. [...] וואוינונג 14.

נויטיג א געזעלען ביי א קאפ[...] שטעפער פון געגריוועטען פאך. [...] פאהרען ביי וואלמאן, דרעוונאווסק[א ...]

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצי[רטער] ערשטקלאסיגער געזעלען צו 1־טע [...] מענער־בעשטעלט. צו ערפאהרען [...] באָרסקא 22, וו. 9.

ראקאלען
ס'ווערט געזוכט א פאבריקס־ל[אקאל] מיט 3 פענסטער, מען זאל קענען קומען א קאנצעסיע, פון באלוטער [...] ביז שרודמיעסקא. אפערטען אין [...] אונטער „A. B."

איבערצוגעבען א פראנטאווע [...] לירט צימער, 1. שטאק. זאכאדני[א] וואוינונג 13.

די
בעסטע קוועלע
פון
מאשינען-טיילען,
ספרענזשינעס,
עקסצענטערס,
שווייסונגען
איז נאר אין דער
שלאסעריי
J. REDER
Łódź, 11 Listopada 11/13.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעצ. פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—8.30 אוו.

Dr. I. PIECHOWICZ
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
האט זיך איבערגעצויגען אויף
20 שרודמיעסקא 20,
טעל. 107-79.
נעמט אן פון 8-9 פריה און פון 3—7 אוו.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען.
אנדזשעיא 4, טעל: 228-92
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

פאדערט אין אלע שטעטלעך, אפטיק־פקלאדן און פערפומעריעס.
Fabr. Chem. Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

אכטונג, לאדז און פראווינץ
די לאנג-עקזיסטירענדע פירמע פון
יודישע לאנגע מלבושים
מ. לאבערשטיין מאכט באקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס מען געשעפט איז פארוועהען מיט'ן גרעסטען אויסוואהל פון לאנגע מלבושים ווי אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע מוואלעטעטען סחורות אויף בעשטעלונגען, וואס ווערען אויסגעפערטיגט אין דער קורצסטער צייט לויט'ן פאדלאנג. געדענקט דעם אדרעס!
משה לאבערשטיין
אגראדאווא 1, אין הויף, 1. שט: לינקס

לעטשניצע
פאר ווענערישע־קראנקע
מענער · שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענט.
א בעראטונג 3 זל.

קלאנג-קינא
CAPITOL
16 זאוואדזקא 16
היינט גרויסע פרעמיערע!
גיגאנטיש מייסטערווערק אין נאטירליכע פארבען
„אללאה'ס גארטען"
רעזשי: RYSZARD BOLESŁAWSKI
אין די הויפט-ראלען:
MARLENA DIETRICH
CHARLES BOYER
און דער גרויסער יודישער פילם-קינסטלער
Józef Schildkraut
אויסערדעם: צוגאבע אין קאלירען א. ג.
Rumba wędruje przez świat
אויסערדעם קלאנג-צוגאבע פון P. A. T.
פרייזען פון 54 גר. אן.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפיען 37 בענעדיקטא
נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chenon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21